

FIVB™

FÉDÉRATION INTERNATIONALE
DE VOLLEYBALL

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ

Έκδοση 2020

Μετάφραση & Επιμέλεια:

Χρίστος Μαϊφόσης

Διεθνής Διαιτητής Πετοσφαίρισης

Μέλος του Συνδέσμου Διαιτητών Πετοσφαίρισης Σάλας και Παραλίας Κύπρου

Κυπριακή Ομοσπονδία Πετοσφαίρισης

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ - 2020**
*Σύμφωνα με τους Επίσημους Κανονισμούς Πετοσφαίρισης
της FIVB 2017-2020*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες ισχύουν για όλες τις διεθνείς διοργανώσεις Υψηλού Επιπέδου. Λόγω της σημαντικότητας αυτών των διοργανώσεων, όλοι οι διαιτητές πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να εκτελούν τα καθήκοντά τους τόσο από σωματικής όσο και από ψυχολογικής πλευράς. Είναι πολύ σημαντικό όλοι οι Διεθνείς Διαιτητές της FIVB και όλοι οι Διεθνείς Διαιτητές να αντιληφθούν τη σημαντικότητα και τη σημασία της απόδοσής τους σε ότι αφορά το σύγχρονο βόλεϊ.

Η Επιτροπή Κανονισμών και Διαιτησίας της FIVB (R & GRC) καλεί όλους τους διαιτητές που διαιτητεύουν επίσημους αγώνες Πετοσφαίρισης να μελετήσουν εξονυχιστικά τους Επίσημους Κανονισμούς Πετοσφαίρισης της FIVB (2017-2020), όπως και τις παρούσες Κατευθυντήριες Γραμμές και Οδηγίες, το Βιβλίο Περιπτώσεων και το υλικό στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της FIVB, συμπεριλαμβανομένου και του υλικού για το σύστημα challenge και tablet ούτως ώστε να καταστήσουμε το άθλημά μας πιο ζωντανό και να αποφεύγουμε τις διακοπές.
* * *

Η πολιτική της FIVB για το 2020 είναι να ενθαρρύνει τη στρωτή (smooth) διαιτησία – δηλαδή οι διαιτητές να παρεμβαίνουν όσο το δυνατόν λιγότερο και να διευκολύνουν την εξέλιξη του αγώνα σαν μέσο ψυχαγωγίας. Ο διαιτητής δεν θα πρέπει να «κυνηγά» τα λάθη. Σε σχέση με την έννοια της στρωτής (smooth) διαιτησίας είναι σημαντικό να αντιληφθούμε τη συνεισφορά των διαιτητών στο να **αποτρέπουν** τεχνητές λογομαχίες, καθυστερήσεις και διακοπές στους αγώνες. Οι διαιτητές θα πρέπει να κατανοήσουν τη φιλοσοφία που υποστηρίζει την εφαρμογή των κανονισμών με σκοπό να δημιουργήσει ένα ψυχαγωγικό πακέτο, το οποίο θα μπορούν να παρακολουθούν και να απολαμβάνουν εκατομμύρια άνθρωποι, τόσο μέσα στα γήπεδο, όσο και από τις οθόνες τους.

Ο καλός διαιτητής βοηθά μέσα σε αυτό το πλαίσιο με το να μην βάζει τον εαυτό του στο προσκήνιο του αγώνα. Ο κακός διαιτητής εμποδίζει την εξέλιξη αυτού του θεάματος όταν θέλει ο ίδιος να παίζει ηγετικό ρόλο στον αγώνα και αυτό είναι αντίθετο με τις απαιτήσεις της FIVB.

Παρόλ' αυτά, εσκεμμένες αρνητικές εκφράσεις ή απρεπείς χειρονομίες προς αντίπαλους ή διαμαρτυρίες σε αποφάσεις των διαιτητών ή προκλητικές εκφράσεις / ενέργειες προς τον Technical Delegate της FIVB απαγορεύονται αυστηρά και πρέπει να τιμωρούνται.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ

Κανονισμός 1 – Αγωνιστικός γώρος

Δύο μέρες πριν από τη διοργάνωση η Υποεπιτροπή Διαιτησίας, σαν μέρος της Επιτροπής Ελέγχου, μαζί με τους διαιτητές, πρέπει να επιθεωρήσει τις διαστάσεις του γηπέδου καθώς και την ποιότητα των γραμμών. Όταν χρησιμοποιείται το σύστημα Hawk-Eye, η ακρίβεια στις διαστάσεις των γραμμών είναι ακόμη πιο σημαντική. Ο έλεγχος θα πρέπει να γίνεται προτού οι υπεύθυνοι του Hawk-Eye ευθυγραμμίσουν τις κάμερές τους.

Κανονισμός 2 – Το φιλέ και οι στυλοβάτες

1. Λόγω της ελαστικότητας του φιλέ, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγχει κατά πόσον είναι τεντωμένο. Ρίχνοντας μια μπάλα στο φιλέ μπορεί να δει αν αυτή αναπηδά όπως προβλέπεται. Η μπάλα πρέπει να αναπηδά σωστά στο φιλέ όταν είναι σωστά τεντωμένο. Εάν το φιλέ «κάνει κοιλιά» δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί και θα πρέπει να διορθωθεί πριν από την έναρξη του αγώνα.
Οι αντένες πρέπει να είναι τοποθετημένες στις αντίθετες πλευρές του φιλέ στη θέση 4 της κάθε πλευράς και να βρίσκονται πάνω από την εξωτερική πλευρά της κάθε πλάγιας γραμμής (Διάγραμμα 3), ούτως ώστε όλα τα γήπεδα να είναι όσο το δυνατόν τα ίδια.
2. Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να μετρά το ύψος του φιλέ πριν από την κλήρωση με τη βοήθεια μιας ράβδου (κατά προτίμηση μεταλλικής) σχεδιασμένης γι' αυτό τον σκοπό. Πάνω στη ράβδο πρέπει να είναι σημειωμένα τα ύψη 243/245cm και 224/226cm για άντρες και γυναίκες αντίστοιχα. Ο 1^{ος} διαιτητής συνοδεύει τον 2^ο διαιτητή κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας ούτως ώστε να την επιβλέπει.
3. Οι επόπτες γραμμών πρέπει να ελέγχουν κατά πόσον οι πλάγιες ταινίες είναι ακριβώς κάθετες με την επιφάνεια του γηπέδου και πάνω από τις πλάγιες γραμμές και κατά πόσον οι αντένες βρίσκονται στην εξωτερική πλευρά της κάθε ταινίας. Εάν όχι, τότε πρέπει να ρυθμίζονται αμέσως ανάλογα.
4. Πριν από τον αγώνα (πριν από την επίσημη προθέρμανση) και κατά τη διάρκεια του αγώνα οι διαιτητές πρέπει να ελέγχουν κατά πόσον οι στυλοβάτες και η καρέκλα του διαιτητή ενδεχομένως να εγκυμονούν κινδύνους για την ασφάλεια των παιχτών (π.χ. προεξέχοντα μέρη στους στυλοβάτες κοντά στους στρόφαλους, μικρόφωνα, σχοινιά τεντώματος του φιλέ κτλ). Εάν υπάρχουν αντικείμενα που μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμό, οι διαιτητές θα πρέπει να ζητήσουν από τους διοργανωτές να τα αφαιρέσουν ή να τα καλύψουν. Στην περίπτωση που οι διοργανωτές δηλώσουν άγνοια, οι διαιτητές θα πρέπει να το αναφέρουν αμέσως στον Technical Delegate της FIVB.
5. Πρόσθετος εξοπλισμός: πάγκοι ομάδων, τραπέζι σημειωτή, tablets για τους προπονητές και στους στυλοβάτες (στην περίπτωση που δεν υπάρχει το σύστημα με τα tablets: δύο ηλεκτρικές κόρνες με κόκκινες/κίτρινες λάμπες - μια ηλεκτρονική κόρνα κοντά στον κάθε προπονητή - για αιτήματα για κανονικές διακοπές στο παιχνίδι), καρέκλα για τον 1^ο διαιτητή, ράβδος για το μέτρημα του φιλέ, πιεσόμετρο για μέτρηση της πίεσης των μπάλων πριν από το παιχνίδι, μια τρόμπα, ένα θερμόμετρο, ένα υγρόμετρο, μια βάση για 6 μπάλες παιχνιδιού, αριθμημένες πινακίδες για αλλαγές (όταν δεν χρησιμοποιούνται tablets) – για αγώνες της FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες διοργανώσεις, αλλά και για διοργανώσεις για Παλαίμαχους βλέπε το Ειδικό Εγχειρίδιο για την εκάστοτε Διοργάνωση σε ό,τι αφορά τους προβλεπόμενους αριθμούς – τουλάχιστον 8 απορροφητικές πετσέτες (40X40cm ή 40X80cm) για τους γρήγορους καθαριστές

και δύο τζάκετ για τους Λίμπερο. Μια κόρνα πρέπει να υπάρχει στο τραπέζι του σημειωτή ή μέσω του συστήματος του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα, για να μπορεί να ενημερώνει για λάθος περιστροφές, αιτήματα για challenge, Τεχνικά Τάμματα (εάν υπάρχουν) και αιτήματα αλλαγών.

6. Ο διοργανωτής πρέπει επίσης να μεριμνήσει για δύο εφεδρικές αντένες και εφεδρικό φιλέ, τα οποία πρέπει να βρίσκονται κάτω από το τραπέζι του σημειωτή ή κοντά στο γήπεδο.
7. Ένας ηλεκτρονικός πίνακας είναι υποχρεωτικός για Παγκόσμιες, Επίσημες και διοργανώσεις της FIVB, όπως και ένας χειροκίνητος πίνακας πάνω στο τραπέζι του σημειωτή (ή η συσκευή του Litescore). Σημείωση: ακόμη και στην περίπτωση που χρησιμοποιείται το Litescore, ένας χειροκίνητος πίνακας για το σκορ θα πρέπει να είναι διαθέσιμος σε περίπτωση που υπάρξει τεχνικό πρόβλημα.

Κανονισμός 3 – Μπάλα

1. Μια (μεταλλική) βάση για τις μπάλες είναι απαραίτητη για τις 6 μπάλες του αγώνα κοντά στο τραπέζι του σημειωτή (5 μπάλες που θα χρησιμοποιούνται στον αγώνα + 1 εφεδρική μπάλα).
2. Ο 2^{ος} διαιτητής παίρνει τις 5 μπάλες πριν από τον αγώνα και ελέγχει ότι έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά (χρώμα, περιφέρεια, βάρος και πίεση). Ο 2^{ος} διαιτητής είναι υπεύθυνος για τις μπάλες κατά τη διάρκεια του αγώνα.
3. Μόνο μπάλες εγκεκριμένες από την FIVB μπορούν να χρησιμοποιηθούν (το είδος τους θα αποφασίζεται ανάλογα με τη διοργάνωση και θα καθορίζεται στο Ειδικό Εγχειρίδιο).
4. Σύστημα με πέντε μπάλες – κατά τη διάρκεια του αγώνα:
6 επαναφορείς μπάλας θα χρησιμοποιούνται και οι θέσεις τους θα είναι στην ελεύθερη ζώνη όπως φαίνεται στο διάγραμμα 10 των Κανονισμών.
Πριν από την έναρξη του αγώνα οι επαναφορείς μπάλας στις θέσεις 1, 2, 4 και 5 θα πάρουν από μια μπάλα από τον 2^ο διαιτητή και ο οποίος θα δίνει την 5^η μπάλα στον παίκτη που θα εκτελέσει το σέρβις στο 1^ο και στο καθοριστικό σετ.
Κατά τη διάρκεια του αγώνα και όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς:
 - 4.1 Εάν η μπάλα βρίσκεται εκτός γηπέδου, πρέπει να επαναφέρεται από τον επαναφορέα μπάλας που βρίσκεται πιο κοντά της, ο οποίος αμέσως να την κυλά στον επαναφορέα μπάλας που μόλις έδωσε την μπάλα στον παίκτη που έχει σειρά να σερβίρει.
 - 4.2 Οι επαναφορείς μπάλας πρέπει να κυλούν τις μπάλες μεταξύ τους (και όχι να τις ρίχνουν), όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς, κατά προτίμηση από την πλευρά που δεν βρίσκεται το τραπέζι του σημειωτή.
 - 4.3 Εάν η μπάλα βρίσκεται στο γήπεδο, ο παίκτης που βρίσκεται πιο κοντά σε αυτήν πρέπει να την κυλά εκτός γηπέδου προς την πιο κοντινή γραμμή σε αυτόν.
 - 4.4 Όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς, ο επαναφορέας μπάλας στις θέσεις 1, 2, 4 ή 5 πρέπει να δίνει την μπάλα στον παίκτη που έχει σειρά να σερβίρει το συντομότερο δυνατόν, ούτως ώστε το σέρβις να εκτελείται χωρίς καθυστέρηση.

Κανονισμός 4 – Ομάδες

1. Η σύνθεση της ομάδας καθορίζεται από τους Κανονισμούς της Εκάστοτε Διοργάνωσης και μπορεί να αποτελείται από μέχρι και 17 άτομα, δηλαδή μέχρι και 12 παίκτες, ανάμεσα στους οποίους μέχρι και 2 Λίμπερο, και μέχρι 5 μέλη της προπονητικής ομάδας. Τα 5 αυτά μέλη που επιτρέπεται να κάθονται στον πάγκο της ομάδας θα επιλέγονται από τον προπονητή, νοουμένου ότι είναι καταγεγραμμένα στην O2-bis.

Σε Παγκόσμιες διοργανώσεις, Επίσημες διοργανώσεις και διοργανώσεις της FIVB για Παλαίμαχους μέχρι και 14 παίκτες μπορούν να καταγράφονται στο φύλλο αγώνα.

Σε Παγκόσμιες διοργανώσεις, Επίσημες διοργανώσεις και διοργανώσεις της FIVB για Παλαίμαχους εάν ο γιατρός ή ο φυσιοθεραπευτής της ομάδας δεν περιλαμβάνονται σαν μέλη στον πάγκο της ομάδας, επιτρέπεται να κάθονται στον χώρο που θα τους υποδεικνύεται από τον Technical Delegate της FIVB και επιτρέπεται να παρέμβουν εφόσον κληθούν από τους διαιτητές για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μια έκτακτη περίπτωση προς τους παίκτες. Ο φυσιοθεραπευτής της ομάδας (ακόμη και αν δεν βρίσκεται στον πάγκο της ομάδας) επιτρέπεται να βοηθά στην προθέρμανση της ομάδας μέχρι την έναρξη της επίσημης προθέρμανσης στο φιλέ. Οι διαιτητές πρέπει να ελέγχουν πριν τον αγώνα (κατά τη διάρκεια του επίσημου πρωτόκολλου) τον αριθμό των ατόμων που έχουν δικαίωμα να κάθονται στον πάγκο της ομάδας ή να βρίσκονται στην περιοχή προθέρμανσης.

Τα μέλη της ομάδας που συμμετέχουν στη συνηθισμένη επίσημη προθέρμανση πρέπει να βρίσκονται κυρίως στη δική τους πλευρά του γηπέδου. Επιτρέπεται να βρίσκονται και στο αντίπαλο γήπεδο, όμως κοντά στο φιλέ ούτως ώστε να μην παρενοχλούν τους αντίπαλους παίκτες.

2. Στις περιπτώσεις όπου περισσότεροι από 12 παίκτες θα αγωνίζονται, είναι υποχρεωτικό να καταγράφονται 2 Λίμπερο στο φύλλο αγώνα.
3. Ο προπονητής και ο αρχηγός της ομάδας (οι οποίοι ελέγχουν και υπογράφουν το φύλλο αγώνα ή τη λίστα της ομάδας για το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα) είναι υπεύθυνοι για τις ταυτότητες των παιχτών που αναγράφονται στο φύλλο αγώνα.
4. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγξει τις στολές. Πρέπει να αναφέρει στον Technical Delegate του αγώνα κάθε παρατυπία στις στολές των παιχτών και της προπονητικής ομάδας και να ακολουθήσει τις οδηγίες που θα του δώσει Technical Delegate. Οι στολές πρέπει να είναι οι ίδιες. Όπου είναι δυνατόν, οι φανέλες πρέπει να είναι μέσα στα σορτσάκια και αν δεν είναι, πρέπει να ζητηθεί από τον παίκτη με ευγενικό τρόπο να τη βάλει μέσα στο σορτσάκι, ειδικά στην αρχή του αγώνα όπως και στην αρχή του κάθε σετ. Οι εφαρμοστές φανέλες που δεν μπορούν να μουν μέσα στα σορτσάκια επιτρέπονται σε κάθε περίπτωση.

Η λωρίδα υπογράμμισης του αριθμού του αρχηγού (8X2εκ) πρέπει να βρίσκεται κάτω από τον αριθμό στο στήθος του ούτως ώστε να είναι εμφανής κατά τη διάρκεια του αγώνα. Οι διαιτητές πρέπει να το ελέγχουν αυτό πριν από την έναρξη του αγώνα.

5. Πριν από τον αγώνα, στην προβλεπόμενη χρονική στιγμή, οι διαιτητές θα πρέπει να κάνουν ένα προσεκτικό έλεγχο ταυτοποίησης για να βεβαιωθούν ότι οι αριθμοί στις φανέλες των παιχτών συμβαδίζουν με τα ονόματα των παιχτών όπως αυτά είναι καταγεγραμμένα στο φύλλο αγώνα. Με αυτό τον τρόπο θα ανακαλύψουν τυχόν ανακολουθίες, οι οποίες εάν αποκαλυφθούν σε κατοπινό στάδιο μπορεί να διαταράξουν την ομαλή διεξαγωγή του αγώνα.

6. Οι παίκτες στις περιοχές προθέρμανσης δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν μπάλες, όμως επιτρέπεται να χρησιμοποιούν προσωπικό εξοπλισμό (π.χ. λάστιχα που τεντώνουν).
7. Τα μέλη της προπονητικής ομάδας (όπως εγκρίθηκε στην Preliminary Inquiry) πρέπει να τηρούν έναν από τους ακόλουθους κώδικες ένδυσης:
 - 7.1 Όλοι να φορούν τη στολή προπόνησης και τη φανέλα τύπου πόλο του ίδιου χρώματος και στυλ, ή
 - 7.2 Όλοι να φορούν επίσημο σακάκι, πουκάμισο, γραβάτα (για τους άντρες) και επίσημα παντελόνια του ίδιου χρώματος και στυλ εκτός από τον φυσιοθεραπευτή, ο οποίος μπορεί να φέρει τη στολή προπόνησης της ομάδας και φανέλα τύπου πόλο.

Αυτό συνεπάγεται ότι στην περίπτωση που ο προπονητής βγάλει το επίσημο σακάκι ή το τζάκετ προπόνησης, όλα τα άλλα μέλη της προπονητικής ομάδας πρέπει να βγάλουν τα δικά τους επίσημα σακάκια ή τζάκετ προπόνησης ταυτόχρονα ούτως ώστε να υπάρχει ομοιομορφία.

Κανονισμός 5 – Οι επικεφαλής των ομάδων

1. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να προσδιορίζει τον αρχηγό αγώνα και τον προπονητή και μόνο αυτοί έχουν το δικαίωμα να παρέμβουν στον αγώνα. Οι διαιτητές πρέπει να γνωρίζουν κατά τη διάρκεια του αγώνα ποιος είναι ο αρχηγός αγώνα της κάθε ομάδας.
2. Εάν ο αρχηγός αγώνα ζητήσει μια επεξήγηση σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή του κανονισμού, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να του τη δώσει, εάν είναι αναγκαίο όχι μόνο με επανάληψη της χειροσήμανσης, αλλά χρησιμοποιώντας την επίσημη γλώσσα της FIVB (Αγγλικά), μιλώντας με συντομία και χρησιμοποιώντας την επίσημη ορολογία των Κανονισμών. Ο αρχηγός του αγώνα έχει μόνο το δικαίωμα να ζητήσει επεξήγηση σχετικά με την εφαρμογή ή την ερμηνεία των κανονισμών από πλευράς των διαιτητών εκ μέρους των συμπαικτών του.
3. Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να ζητήσει κάτι από τα μέλη του σώματος των διαιτητών εκτός από τις κανονικές διακοπές του αγώνα (τάιμ-άουτς και αλλαγές). Στην περίπτωση όμως που στον πίνακα του σκορ δεν φαίνεται ο αριθμός των κανονικών διακοπών του αγώνα ή/και το σκορ ή αν αυτά είναι λανθασμένα, μπορεί να ρωτήσει τον σημειωτή όταν η μπάλα βρίσκεται εκτός παιδιάς.
4. Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να παρενοχλεί τον αγώνα ή το έργο των διαιτητών και των εποπτών γραμμών. Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να εισέλθει στο γήπεδο για κανένα λόγο εκτός στην περίπτωση που θα παρέχει βοήθεια σε κάποιον παίκτη που τραυματίστηκε. Ο προπονητής δεν έχει το δικαίωμα να μιλά ή να διαμαρτύρεται στους διαιτητές. Μπορεί μόνο να απαντήσει σε κάποια ερώτηση που θα του απευθύνει ο 2^{ος} διαιτητής για να ξεκαθαρίσει κάποιο θέμα σχετικό με Challenge requests.

Κανονισμός 6 – Κατάκτηση πόντου, νικητής σετ και νικητής αγώνα

Στην περίπτωση που κάποιος πόντος διακοπεί λόγω τραυματισμού ή λόγω εξωτερικής παρέμβασης, αυτό θεωρείται σαν μια **μη ολοκληρωμένη φάση**. Δεν επιτρέπεται να ζητηθεί κάποια κανονική διακοπή του αγώνα εκτός από αναγκαστική αλλαγή για παίκτη που τραυματίστηκε ή τιμωρήθηκε κατά τη διάρκεια της αναγκαστικής διακοπής.

Κανονισμός 7 – Η δομή του αγώνα

1. Αμέσως μετά το τέλος κάθε σετ ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να ζητά από τους προπονητές να στείλουν ηλεκτρονικά την αρχική παράταξη της ομάδας τους για το επόμενο σετ ούτως ώστε να αποφεύγεται επιμήκυνση του διαστήματος των τριών λεπτών μεταξύ των σετς.
Σε περίπτωση που προπονητής συστηματικά καθυστερεί τη συνέχιση του αγώνα, μη δίνοντας έγκαιρα το φύλλο αρχικής παράταξης, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να τιμωρήσει την ομάδα με κύρωση καθυστέρησης. Τι ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που η ομάδα δεν στείλει την πληροφορία ηλεκτρονικά μέσω του tablet.
2. Σε περίπτωση που σφυριχτεί το σφάλμα των λάθος θέσεων, μετά από την αντίστοιχη χειροσήμανση, ο διαιτητής που σφύριξε το σφάλμα πρέπει να υποδείξει τους 2 παίκτες. Εάν ο αρχηγός του αγώνα ζητήσει περισσότερες διευκρινήσεις σχετικά με την απόφαση, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να βγάλει από την τσέπη του το φύλλο αρχικής παράταξης ή να ελέγξει το tablet στον στυλοβάτη του και να υποδείξει στον αρχηγό αγώνα τους παίκτες που υπέπεσαν σε σφάλμα ή να το υποδείξει αυτό στην οθόνη του tablet που βρίσκεται στον στυλοβάτη του. Στην τελευταία περίπτωση ο 2^{ος} διαιτητής θα πρέπει να καλύψει την παράταξη της αντίπαλης ομάδας.
3. Εάν το σέρβις δεν εκτελείται από τον παίκτη που έχει σειρά σύμφωνα με το φύλλο αρχικής παράταξης της ομάδας, π.χ. λάθος περιστροφή, και αυτό γίνει αντιληπτό μετά το τέλος της φάσης που ξεκίνησε με λάθος περιστροφή, μόνο ένας πόντος θα δίνεται στην ομάδα που είχε υποδοχή (Κανονισμός 7.7.1.1).

Κανονισμός 8 – Αγωνιστικές καταστάσεις

1. Είναι σημαντικό να αντιληφθούμε τη σημαντικότητα της λέξης «εντελώς» στον Κανονισμό 8.4.1. Αυτό σημαίνει ότι κάθε συμπίεση της μπάλας που έχει σαν αποτέλεσμα η μπάλα να έρθει σε επαφή με τη γραμμή ΑΝΑ ΠΑΣΑ ΣΤΙΓΜΗ κατά τη διαδικασία που αυτή ακουμπά στο γήπεδο, αυτό θεωρείται ότι η μπάλα είναι «ΜΕΣΑ». Εάν όμως η μπάλα δεν ακουμπά σε καμία στιγμή τη γραμμή, τότε η μπάλα είναι «ΕΞΩ».
2. Τα σχοινιά που χρησιμοποιούνται για να τεντώσουν το φιλέ πέραν από τα 9.50/10.00μ δεν ανήκουν στο φιλέ. Το ίδιο ισχύει και για τους στυλοβάτες και τα καλώδια. Επομένως, όταν η μπάλα ακουμπήσει ένα εξωτερικό μέρος του φιλέ, πέραν από τις κάθετες πλάγιες λωρίδες (9μ), θεωρείται ότι ακούμπησε ένα «ξένο αντικείμενο» και πρέπει να σφυριχτεί σαν παράβαση. Η σωστή χειροσήμανση εκ μέρους και των 2 διαιτητών είναι «μπάλα έξω». Οι επόπτες πρέπει να κουνήσουν τη σημαία και να κάνουν την υπόδειξη με το δάκτυλο.

Κανονισμός 9 – Το παίξιμο της μπάλας

1. Παρέμβαση στο παίξιμο της μπάλας από επόπτη γραμμών, 2^ο διαιτητή ή προπονητή στην ελεύθερη ζώνη:
 - Εάν η μπάλα κτυπήσει τον προπονητή, τότε είναι «μπάλα έξω» (Κανονισμός 8.4.2).
 - Εάν η μπάλα κτυπήσει επόπτη γραμμών ή διαιτητή, τότε είναι «μπάλα έξω» (Κανονισμός 8.4.2) και δεν θα δοθεί επανάληψη εκτός και αν ο 2^{ος} Διαιτητής ή ο Επόπτης Γραμμών «παρέμβουν» καθαρά στην ενέργεια του παίκτη να παίξει την μπάλα.
 - Εάν ο παίκτης υποβοηθηθεί από κάποιο μέλος του σώματος των διαιτητών ή από προπονητή για την επαφή με την μπάλα, τότε το σφάλμα χρεώνεται στον παίκτη (υποβοηθούμενο κτύπημα, Κανονισμός 9.1.3).

2. Δίνεται έμφαση στο ότι μόνο τα σφάλματα που βλέπουν οι διαιτητές πρέπει να τα σφυρίζουν. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να βλέπει μόνο το μέρος του σώματος που έρχεται σε επαφή με την μπάλα. Στην απόφασή του δεν πρέπει να λάβει υπόψιν την τοποθέτηση του σώματος του παίχτη πριν ή/και μετά το παίξιμο της μπάλας, αλλά ούτε και τον ήχο του κτυπήματος. Η Επιτροπή Κανονισμών και η Επιτροπή Διαιτησίας της FIVB επιμένει ότι οι διαιτητές πρέπει να επιτρέπουν την επαφή της μπάλας με τις παλάμες προς τα πάνω (overhand finger contact) ή κάθε άλλη επαφή που είναι σύμφωνη με τους κανονισμούς και να αποφεύγουν τις υπερβολές σε ό,τι αφορά στη «διπλή μπαλιά».
3. Για να κατανοήσουμε καλύτερα το κείμενο του κανονισμού 9.2.2:
Η μπάλα που μεταφέρεται περιλαμβάνει 2 ενέργειες στο παίξιμό της. Η μπάλα πρώτα πιάνεται και μετά μεταφέρεται, ενώ «παίζουμε την μπάλα» σημαίνει ότι η μπάλα αναπηδά από το σημείο επαφής.
4. Ο διαιτητής πρέπει να δίνει σημασία στη σταθερότητα της επαφής, ειδικά όπου χρησιμοποιείται ένα είδος επίθεσης-προσποίησης («ελαφρό κτύπημα με τα δάκτυλα»), η οποία μπορεί να αλλάξει την κατεύθυνση της μπάλας. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι κατά τη διάρκεια του επιθετικού κτυπήματος το «ελαφρό κτύπημα με τα δάκτυλα» επιτρέπεται εφόσον η μπάλα δεν κρατείται ή μεταφέρεται. Με τον όρο «ελαφρό κτύπημα με τα δάκτυλα» εννοούμε την επιθετική ενέργεια (εντελώς πάνω από το φιλέ) που εκτελείται απαλά με το ένα χέρι/δάκτυλα.
Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τα «ελαφρά κτυπήματα με τα δάκτυλα». Αν η μπάλα μετά από αυτή την ενέργεια δεν αναπηδήσει αμέσως, αλλά συνοδευτεί από τα χέρια/μεταφερθεί, πρόκειται για σφάλμα και πρέπει να τιμωρηθεί.
5. Οι διαιτητές πρέπει να γνωρίζουν ότι η ενέργεια παίχτη να μπλοκάρει την μπάλα δεν είναι σύμφωνη με τους κανονισμούς εάν αντί για να εμποδίσει την μπάλα που έρχεται από το αντίπαλο γήπεδο, την κρατήσει (ή τη σηκώσει, σπρώξει, μεταφέρει, πετάξει, συνοδεύσει). Σε τέτοιες περιπτώσεις ο διαιτητής πρέπει να τιμωρήσει το μπλοκ σαν «πιαστό» (χωρίς όμως να υπερβάλλουμε).
6. Σε 4 διαφορετικές περιπτώσεις η ομάδα κάνει 1^ο κτύπημα (που μετρά σαν η 1^η επαφή από τις 3 που δικαιούται η ομάδα):
 - 6.1 Υποδοχή από σέρβις.
 - 6.2 Υποδοχή επιθετικού κτυπήματος (όχι μόνο από καρφί αλλά όλες οι επιθέσεις: βλ. Κανονισμό 13.1.1).
 - 6.3 Κτύπημα μπάλας που έρχεται από μπλοκ αντιπάλου.
 - 6.4 Κτύπημα μπάλας που έρχεται από μπλοκ της ίδιας της ομάδας.
7. Σύμφωνα με το πνεύμα των διεθνών διοργανώσεων υψηλού επιπέδου και για να ενθαρρύνονται μεγαλύτερες σε διάρκεια φάσεις και πιο θεαματικές ενέργειες, μόνο οι πιο προφανείς παραβάσεις πρέπει να σφυρίζονται. Συνεπώς όταν ένας παίχτης δεν έχει πολύ καλή τοποθέτηση για να παίξει την μπάλα, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να είναι πιο ελαστικός στην κρίση του σε ό,τι αφορά λάθη στο παίξιμο της μπάλας. Π.χ.:
 - 7.1 Ο πασαδόρος τρέχει για να παίξει την μπάλα ή αναγκάζεται να κάνει μια πολύ γρήγορη ενέργεια για να φτάσει την μπάλα προτού κάνει την πάσα.
 - 7.2 Οι παίχτες αναγκάζονται να τρέξουν ή να κάνουν πολύ γρήγορες ενέργειες για να παίξουν την μπάλα αφού αυτή έχει αναπηδήσει στο μπλοκ ή σε άλλον παίχτη.
 - 7.3 Η πρώτη επαφή της ομάδας μπορεί να γίνει ελεύθερα εκτός αν ο παίχτης πιάσει ή μεταφέρει την μπάλα.

Κανονισμός 10 – Μπάλα στο φιλέ και

Κανονισμός 11 – Παίχτης στο φιλέ

1. Ο Κανονισμός 10.1.2 δίνει το δικαίωμα στους παίχτες να ξαναπαίξουν την μπάλα από την ελεύθερη ζώνη της αντίπαλης ομάδας. Παρόλ' αυτά η μπάλα μπορεί να επαναφερθεί και πάνω από το τραπέζι του σημειωτή από την πλευρά της αντίπαλης ομάδας. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι παίχτες και οι προπονητές θα πρέπει πρακτικά να αναγνωρίζουν την κατάσταση και να μετακινούνται μέσα στην ελεύθερη ζώνη της ομάδας τους για να δώσουν χώρο στον παίχτη για να επαναφέρει την μπάλα στο γήπεδό του!

Εάν η μπάλα περάσει το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ, μέσα από το οριοθετημένο διάστημα, στην ελεύθερη ζώνη των αντιπάλων και την ακουμπήσει παίχτης επιχειρώντας να την επαναφέρει, οι διαιτητές πρέπει να σφυρίζουν το σφάλμα τη στιγμή της επαφής και να δείξουν «έξω».

2. Η ενέργεια του παίχτη να παίξει την μπάλα ολοκληρώνεται όταν ο παίχτης, αφού προσγειωθεί με ασφάλεια, είναι έτοιμος να προβεί σε νέα ενέργεια.

Η ενέργεια να παιχτεί η μπάλα είναι μια ενέργεια από τους παίχτες που βρίσκονται κοντά στην μπάλα και προσπαθούν να παίξουν ακόμη και όταν δεν υπάρχει επαφή με την μπάλα. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στις πιο κάτω περιπτώσεις:

Όταν παίχτης βρίσκεται στο γήπεδό του και η μπάλα που έρχεται από το αντίπαλο γήπεδο κτυπήσει στο φιλέ και ακολούθως το φιλέ ακουμπήσει τον παίχτη, ο παίχτης δεν διαπράττει σφάλμα. Ο παίχτης έχει το δικαίωμα να κάνει κάποια κίνηση για να προστατέψει το σώμα του, αλλά δεν έχει το δικαίωμα να κάνει μια ενέργεια ενεργά προς την μπάλα με σκοπό εσκεμμένα να αλλάξει την πορεία της μπάλας που αναπηδά στο φιλέ. Η τελευταία περίπτωση πρέπει να τιμωρείται σαν εσφαλμένη επαφή του παίχτη με το φιλέ.

Επαφή στο φιλέ από τα μαλλιά του παίχτη: Αυτό πρέπει να θεωρείται σαν σφάλμα μόνο όταν είναι ξεκάθαρο ότι επηρέασε την ικανότητα του αντίπαλου να παίξει την μπάλα ή διέκοψε τη φάση (π.χ. η αλογοουρά μπλέχτηκε στο φιλέ).

3. Όταν ένας παίχτης ακουμπήσει ένα εξωτερικό μέρος του φιλέ (λωρίδα στο πάνω μέρος του φιλέ έξω από τις αντένες, σχοινιά, στυλοβάτες κτλ.) αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί σφάλμα, εκτός και αν επηρεάζει την ουσιαστική δομή του φιλέ.
4. Όταν το πέρασμα στο αντίπαλο γήπεδο πέραν από την κεντρική γραμμή γίνει με το πέλμα, δηλαδή το πέλμα του παίχτη ακουμπήσει το δάπεδο στο γήπεδο των αντίπαλων, μέρος του πέλματος πρέπει να είναι σε επαφή με τη γραμμή ή να βρίσκεται πάνω από την κατακόρυφη προέκτασή της.
5. Λόγω του υψηλού επιπέδου των ομάδων οι ενέργειες κοντά στο φιλέ είναι θεμελιώδους σημασίας και συνεπώς οι διαιτητές και οι επόπτες γραμμών πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί, ειδικά σε περιπτώσεις όπου η μπάλα ακουμπά στα χέρια των μπλοκέρ και μετά καταλήγει εκτός γηπέδου.

Επιπλέον οι διαιτητές πρέπει να είναι προσεκτικοί σε περιπτώσεις παρέμβασης στο παιχνίδι των αντιπάλων. Όταν υπάρχει επαφή με το φιλέ από παίχτη κατά τη διάρκεια της ενέργειας του να παίξει την μπάλα, της προσπάθειας του να παίξει την μπάλα ή της προσποίησης του για να παίξει την μπάλα, τότε αυτό αποτελεί ΣΦΑΛΜΑ ΣΤΟ ΦΙΛΕ. Όταν η φυσιολογική επιστροφή και επανάκτηση της ισορροπίας επηρεαστεί από την εσκεμμένη ενέργεια αντίπαλου που κινείται προς το φιλέ ή όταν το φιλέ πιαστεί και η μπάλα ριχθεί από το φιλέ (sling shot), τότε υπάρχει παρέμβαση στο παιχνίδι του αντίπαλου. Παίχτης που εμποδίζει αντίπαλο από του να πλησιάσει την μπάλα σύμφωνα με τους Κανονισμούς, θεωρείται ότι παρεμβαίνει στο παιχνίδι του αντίπαλου. Το να σπάσει κάποιος παίχτης τα σχοινιά

με το να έρθει σε επαφή με αυτά ή να τα πιάσει, επίσης αποτελεί παρέμβαση στο παιχνίδι.

6. Για σκοπούς διευκόλυνσης του έργου και της συνεργασίας των δύο διαιτητών ο διαχωρισμός των καθηκόντων τους έχει ως εξής: ο 1^{ος} διαιτητής θα επικεντρώνει την προσοχή του στην πορεία της μπάλας και ο 2^{ος} διαιτητής θα επικεντρώνει την προσοχή του στα σφάλματα στο φιλέ, σε όλο το μήκος του φιλέ, καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα.

Κανονισμός 12 – Σέρβις

1. Για να εξουσιοδοτήσουμε το σέρβις δεν είναι απαραίτητο να ελέγξουμε ότι ο παίχτης που θα σερβίρει είναι έτοιμος – μόνο ότι ο παίχτης που θα σερβίρει έχει την μπάλα στην κατοχή του. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να σφυρίξει αμέσως. Στην κανονική ροή του αγώνα (όταν δεν έχουμε αλλαγές ή επιβολή κυρώσεων) σε διοργανώσεις της FIVB, Παγκόσμιες και επίσημες διοργανώσεις ο χρόνος ανάμεσα στη λήξη του πόντου και στην εκτέλεση του επόμενου σέρβις δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 15 δευτερόλεπτα.
2. Πριν ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίξει για σέρβις, πρέπει πρώτα να ελέγξει κατά πόσον έχει ζητηθεί replay από την τηλεόραση και να καθυστερήσει το σφύριγμα. Η συχνότητα και η διάρκεια της διαδικασίας του replay θα διαφέρει αναλόγως της διοργάνωσης.
3. Ο 1^{ος} διαιτητής και οι αντίστοιχοι επόπτες γραμμών πρέπει να προσέχουν τη θέση του παίχτη που σερβίρει τη στιγμή του κτυπήματος της μπάλας ή τη στιγμή του άλματος με σκοπό να κτυπήσει την μπάλα. Ο παίχτης που σερβίρει επιτρέπεται να αρχίσει την κίνησή του έξω από τη ζώνη του σέρβις αλλά πρέπει να βρίσκεται εξ' ολοκλήρου εντός της ζώνης του σέρβις τη στιγμή της επαφής (ή τη στιγμή που το πόδι του κάνει την **τελευταία** επαφή με το δάπεδο για να κάνει το άλμα).
4. Εάν ο παίχτης που σερβίρει δεν έρχεται κανονικά στη ζώνη του σέρβις ή δεν αποδέχεται την μπάλα από τον επαναφορέα μπάλας, καθυστερώντας σκοπίμως, η ομάδα του μπορεί να τιμωρηθεί με καθυστέρηση. Προς αποφυγή παρερμηνειών, τα 8 δευτερόλεπτα μετρούν από τη στιγμή ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίξει για σέρβις.
5. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να δίνει προσοχή σε πιθανό προπέτασμα κατά την εκτέλεση του σέρβις όταν ένας ή περισσότεροι παίχτες της ομάδας που σερβίρει κουνούν τα χέρια τους, πηδούν ή κινούνται πλάγια ή στέκονται ομαδοποιημένα, εμποδίζοντας τους αντίπαλους από του να βλέπουν τον παίχτη που σερβίρει και την πορεία της μπάλας μέχρις ότου η μπάλα διασχίσει το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ (δηλαδή και τα δύο κριτήρια πρέπει να ικανοποιούνται ούτως ώστε ενέργειες/θέσεις παίχτη/ών να θεωρηθούν σαν προπέτασμα). Συνεπώς εάν η μπάλα μετά από το σέρβις είναι ορατή από τους αντίπαλους καθ' όλη τη διαδρομή της, μέχρις ότου περάσει το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ προς το αντίπαλο γήπεδο, αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν προπέτασμα.
6. Ο διαιτητής δεν επιτρέπεται να δώσει την εξουσιοδότηση για σέρβις εάν οι ομάδες δεν έχουν τον σωστό αριθμό παιχτών (π.χ. εάν μια ομάδα έχει 5 ή 7 παίχτες) στο γήπεδο. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο 1^{ος} διαιτητής θα πρέπει να περιμένει και να υπενθυμίσει την ομάδα που δεν έχει 6 παίχτες. Εάν χρειαστεί θα πρέπει να δώσει κύρωση καθυστέρησης. Παρόμοια διαδικασία θα πρέπει να εφαρμοστεί στην περίπτωση που ο Λίμπερο κάνει περιστροφή στη θέση 4 και καθαρά δεν γίνεται αντικατάσταση από τον αντίστοιχο συμπαίχτη του.

Κανονισμός 13 – Επιθετικό κτύπημα

1. Όταν ελέγχουμε τους παίκτες της πίσω ζώνης και το επιθετικό κτύπημα από τον Λίμπερο είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι πρόκειται για σφάλμα μόνο όταν το επιθετικό κτύπημα ολοκληρωθεί (όταν η μπάλα περάσει εντελώς το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ ή την ακουμπήσει αντίπαλος παίχτης).

Κανονισμός 14 – Μπλοκ

1. Ο μπλοκέρ έχει το δικαίωμα να μπλοκάρει κάθε μπάλα στο αντίπαλο γήπεδο τοποθετώντας τα χέρια του πέραν του φιλέ νοουμένου ότι:
 - Η μπάλα μετά το πρώτο ή το δεύτερο κτύπημα της αντίπαλης ομάδας κατευθύνεται προς το γήπεδο του μπλοκέρ και
 - Κανένας παίχτης της αντίπαλης ομάδας δεν βρίσκεται αρκετά κοντά στο φιλέ σε εκείνο το μέρος του αγωνιστικού διαστήματος για να μπορέσει να παίξει την μπάλα για 2^η ή 3^η φορά.

Παρόλ' αυτά, εάν παίχτης της αντίπαλης ομάδας βρίσκεται κοντά στην μπάλα, η οποία βρίσκεται εξ' ολοκλήρου στην δική του πλευρά και ετοιμάζεται να την κτυπήσει, το μπλοκ πέραν του φιλέ αποτελεί σφάλμα αν ο μπλοκέρ ακουμπήσει την μπάλα πριν ή ταυτόχρονα με τον αντίπαλο παίχτη διότι θεωρείται ότι παρεμποδίζει την προσπάθεια του αντίπαλου παίχτη.

Μετά το τρίτο κτύπημα των αντιπάλων, κάθε μπαλιά μπορεί να σταματήσει με μπλοκ στο γήπεδο των αντιπάλων.

2. Δεν επιτρέπεται να γίνει μπλοκ σε σηκώματα και επιτρεπόμενες πάσες (όχι επιθέσεις) που δεν διασχίζουν το φιλέ προς το αντίπαλο γήπεδο εκτός μετά την τρίτη μπαλιά.
3. Όταν η μπάλα έρχεται από το αντίπαλο γήπεδο (ένα «δώρο» ή μια «ελεύθερη» μπάλα) ο διαιτητής θα πρέπει να είναι σε θέση να ξεχωρίσει πότε πρόκειται για επιθετική ενέργεια ή προσπάθεια για μπλοκ από την πλευρά του παίχτη που προσπαθεί να παίξει την μπάλα. Το είδος της ενέργειας (η χειρονομία) με την οποία ο παίχτης θα παίξει την μπάλα θα καθορίσει κατά πόσον πρόκειται για επιθετική ενέργεια ή για μπλοκ.

Κατά τη διάρκεια μιας επιθετικής ενέργειας (καρφί) ο παίχτης φέρνει προς τα πίσω τον ένα ή και τους δύο βραχίονές του και μετά κτυπά την μπάλα κατευθύνοντάς την προς τους αντίπαλους.

Αντίθετα, στην περίπτωση της ενέργειας για μπλοκ οι παίκτες τεντώνονται φτάνοντας ψηλότερα από το φιλέ με σκοπό να ανακόψουν την μπάλα, χρησιμοποιώντας ένα ή δύο χέρια, χωρίς να γίνεται κίνηση του βραχίονα προς τα πίσω.

4. Εάν μετά το κτύπημα της αντίπαλης ομάδας (ένα «δώρο» ή μια «ελεύθερη» μπάλα) η μπάλα αναπηδήσει στο φιλέ και ο ίδιος παίχτης την ακουμπήσει, αυτό θεωρείται σφάλμα (διπλή μπαλιά). Όμως εάν αυτό το «δώρο» ή «ελεύθερη» μπάλα έρθει σε επαφή με τον μπλοκέρ κοντά στην πάνω ταινία του φιλέ, ο μπλοκέρ επιτρέπεται να παίξει την μπάλα ξανά σαν το πρώτο κτύπημα της ομάδας.

Κανονισμός 15 – Κανονικές διακοπές του αγώνα

1. Τάιμ-άουτς και Τεχνικά Τάιμ-άουτς (όταν χρησιμοποιούνται)
 - 1.1 Όταν ο προπονητής ζητά τάιμ-άουτ, πρέπει πάντοτε να κάνει την επίσημη χειροσήμανση. Εάν απλά σταθεί, το ζητήσει προφορικά ή πατήσει την κόρνα ή το ζητήσει μέσω του tablet, οι διαιτητές θα πρέπει να είναι βέβαιοι (και να είναι ενεργοί σε αυτό) για την πρόθεση του προπονητή προτού το εγκρίνουν ή το απορρίψουν. Εάν για οποιοδήποτε άλλο λόγο το αίτημα για τάιμ-άουτ απορριφθεί, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να κρίνει αν επρόκειτο για πρόθεση της ομάδας να καθυστερήσει τον αγώνα και να την τιμωρήσει σύμφωνα με τους κανονισμούς.
 - 1.2 Ο βοηθός σημειωτής πρέπει να χρησιμοποιεί την κόρνα (ή κάποια άλλη παρόμοια συσκευή) για να δίνει την εντολή για έναρξη των Τεχνικών Τάιμ-Αουτς (ΤΤΟ), στην περίπτωση που αυτά χρησιμοποιούνται κατ' εξαίρεση κατόπιν αιτήματος των διοργανωτών που βασίζεται σε εμπορικές συμφωνίες, όταν μια ομάδα φτάνει πρώτη στους 8 και τους 16 πόντους στο σετ (αυτό δεν αποτελεί ευθύνη του 2^{ου} διαιτητή). Ο βοηθός σημειωτής πρέπει επίσης να δίνει την εντολή με την κόρνα για το τέλος των ΤΤΟ.
2. Διαδικασία αλλαγής
 - 2.1 Ο 2^{ος} διαιτητής θα στέκεται ανάμεσα στον στυλοβάτη και στο τραπέζι του σημειωτή και – εκτός και αν ο σημειωτής υποδείξει ότι η αλλαγή είναι αντικανονική – θα κάνει τη χειροσήμανση (σταύρωμα των χεριών) για τους παίχτες, ούτως ώστε να πραγματοποιηθεί η αλλαγή στην πλάγια γραμμή. Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται τα tablets, δεν υπάρχει ανάγκη ο 2^{ος} διαιτητής να κάνει τη χειροσήμανση με το σταύρωμα των χεριών εκτός και αν οι παίχτες καθυστερούν να κάνουν την αλλαγή στην πλάγια γραμμή.

Στις περιπτώσεις πολλαπλών αλλαγών, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να περιμένει τη χειροσήμανση του σημειωτή (ή να ακούσει το «scorer ready» εάν χρησιμοποιείται η ασύρματη επικοινωνία), ότι η προηγούμενη αλλαγή καταγράφηκε για να προχωρήσει στην πραγματοποίηση της επόμενης αλλαγής.

Στην περίπτωση που γίνονται αλλαγές με τη χρήση tablet, το λογισμικό δεν επιτρέπει τις αντικανονικές αλλαγές. Οι αλλαγές καταγράφονται αυτόματα στο φύλλο αγώνα και έτσι ο 2^{ος} διαιτητής παρεμβαίνει μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου προκαλείται καθυστέρηση. Τα καθήκοντα του σημειωτή σε αυτή την περίπτωση αλλάζουν. Αντί να εισάγει την πληροφορία, τώρα την ελέγχει και ακολούθως την αποδέχεται (ή την απορρίπτει) με τη βοήθεια της ηλεκτρονικής συσκευής που χρησιμοποιεί. Επιπλέον, εάν ο σημειωτής χρειαστεί να καταγράψει την αλλαγή με το χέρι – μέσω του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα – ο 2^{ος} διαιτητής θα πρέπει να του δώσει τον χρόνο που χρειάζεται και να παρατείνει ελαφρώς τη διαδικασία.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το αίτημα για αλλαγή είναι πάντοτε **η στιγμή της εισόδου του παίχτη μέσα στη ζώνη αλλαγών**, ασχέτως με το ποια μέθοδος χρησιμοποιείται ή ποια μέθοδος σκοραρίσματος εφαρμόζεται.
 - 2.2 Οι πολλαπλές αλλαγές πρέπει να εκτελούνται η μια μετά την άλλη: πρώτα ένα ζευγάρι παίχτες, μετά άλλο κτλ, ούτως ώστε να δίνεται η ευκαιρία στον σημειωτή να τις ελέγχει μια προς μια. Στην περίπτωση πολλαπλών αλλαγών, οι παίχτες που θα μπουν στο γήπεδο πρέπει να πλησιάζουν τη ζώνη αλλαγών σαν μια μονάδα. Εάν δεν έρχονται μαζί σαν ζευγάρι, αλλά μεσολαβεί ελάχιστος χρόνος ανάμεσα στην είσοδο του πρώτου παίχτη στη ζώνη αλλαγών και της άφιξης του 2^{ου} παίχτη, και είναι προφανές ότι είναι μέρος της

διαδικασίας αλλαγής, οι διαιτητές πρέπει να είναι πιο ελαστικοί και να επιτρέψουν την αλλαγή. Η ελάχιστη καθυστέρηση από τον δεύτερο (τρίτο) παίχτη δεν είναι ικανή να προκαλέσει πραγματική καθυστέρηση στον αγώνα. Π.χ. ο επόμενος παίχτης πρέπει να βρίσκεται στη ζώνη αλλαγών αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή της προηγούμενης αλλαγής.

Ξανά, με τη χρήση του λογισμικού του tablet, όταν αυτό χρησιμοποιείται, οι πολλαπλές αλλαγές μπορούν να γίνουν την ίδια στιγμή, επιταχύνοντας τον αγώνα. Οι 2^{οι} Διαιτητές, συνεπώς, πρέπει να επιτρέπουν ελεύθερα τις αλλαγές χρησιμοποιώντας αυτή τη μέθοδο.

- 2.3 Είναι πολύ σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι οι παίχτες κινούνται γρήγορα και ήρεμα.
Σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή, οι περιπτώσεις κυρώσεων καθυστέρησης όταν αναπληρωματικοί παίχτες δεν είναι έτοιμοι να εισέλθουν στο γήπεδο πρέπει να μειωθούν στο ελάχιστο.
- 2.4 Είναι καθήκον του 2^{ου} διαιτητή και του σημειωτή να μην χρησιμοποιήσουν τη σφυρίχτρα ή την κόρνα αντίστοιχα όταν ο αναπληρωματικός παίχτης δεν είναι έτοιμος όπως προβλέπεται.
Εάν δεν προκληθεί καθυστέρηση, το αίτημα για αλλαγή πρέπει να απορρίπτεται από τον 2^ο διαιτητή χωρίς κυρώσεις.
3. Σε περίπτωση τραυματισμού παίχτη, οι διαιτητές πρέπει να διακόψουν τον αγώνα και να επιτρέψουν στο ιατρικό προσωπικό των ομάδων να μπει στο γήπεδο.
4. Οι διαιτητές πρέπει να μελετήσουν και να κατανοήσουν επακριβώς τον κανονισμό που αφορά στο «αντικανονικό αίτημα» (Κανονισμός 15.11). Αντικανονικά αιτήματα μπορούν να ακολουθήσουν μετά από προειδοποίηση ή ποινή καθυστέρησης, καθώς υπάρχουν συγκεκριμένοι ορισμοί σε ό,τι αφορά στα αντικανονικά αιτήματα.
Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγχει ότι τα αντικανονικά αιτήματα καταγράφονται στον ειδικό χώρο στο φύλλο αγώνα.
5. Όπου χρησιμοποιείται το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα, ο σημειωτής και ο βοηθός σημειωτής θα πρέπει να έχουν μια λεκτική συνεργασία σε ό,τι αφορά στην αναγνώριση και την καταγραφή των αντικαταστάσεων του Λίμπερο.
6. Πριν από τη λήξη της επόμενης ολοκληρωμένης φάσης δεν επιτρέπεται μια ομάδα να ζητήσει επιπλέον κανονική διακοπή του αγώνα εφόσον ένα τέτοιο αίτημα της έχει απορριφθεί και της έχει επιβληθεί προειδοποίηση καθυστέρησης στο διάστημα ανάμεσα στη λήξη της προηγούμενης φάσης και στην έναρξη της επόμενης. Π.χ. μια ομάδα ζήτησε τάιμ-άουτ μετά από το σφύριγμα για σέρβις, ο αγώνας διακόπηκε και στην ομάδα επιβλήθηκε προειδοποίηση καθυστέρησης. Η ομάδα τώρα δεν έχει το δικαίωμα να ζητήσει τάιμ-άουτ ούτε και κανονική αλλαγή παίχτη (εκτός στην περίπτωση κατ' εξαίρεση αλλαγής λόγω τραυματισμού ή αναγκαστικής αλλαγής για κάποιο τραυματία παίχτη ή για παίχτη που έχει αποβληθεί ή αποκλειστεί από τον αγώνα) πριν από την επανέναρξη του αγώνα.
7. Στην περίπτωση κάποιας φάσης που διακόπτεται, δεν επιτρέπεται το αίτημα για καμία κανονική διακοπή του αγώνα, με εξαίρεση την αναγκαστική αλλαγή για κάποιο τραυματία παίχτη ή για παίχτη που έχει αποβληθεί ή αποκλειστεί από τον αγώνα πριν από την επανέναρξη του αγώνα.

Κανονισμός 16 – Καθυστερήσεις του αγώνα

1. Ο διαιτητής πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά τις διαφορές ανάμεσα στο αντικανονικό αίτημα και στην καθυστέρηση.

Στην περίπτωση που αγώνας καθυστερεί λόγω ενός αντικανονικού αιτήματος, αυτό πρέπει να θεωρείται και να καταγράφεται σαν καθυστέρηση και η ομάδα έχει ακόμη το δικαίωμα να υποπέσει σε ακόμα ένα αντικανονικό αίτημα

Μερικά παραδείγματα, ανάμεσα σε άλλα, που πρέπει να θεωρούνται σαν καθυστέρηση:

- η επανάληψη κάθε αντικανονικού αιτήματος, άσχετα από τη φύση του πρώτου αντικανονικού αιτήματος
- το αίτημα για αντικανονική αλλαγή όταν αυτό γίνεται αντιληπτό πριν από το επόμενο σέρβις
- η καθυστέρηση στον αγώνα από παίχτη που ζητά την άδεια του διαιτητή για να δέσει το κορδόνια του, κάτι που θεωρείται από τους διαιτητές εσκεμμένη καθυστέρηση
- η επανάληψη μιας καθυστερημένης (μετά από το σφύριγμα για την εκτέλεση του σέρβις, αλλά πριν από την εκτέλεση του σέρβις) αντικατάστασης του Λίμπερο
- όταν δεν γίνει αντικατάσταση του Λίμπερο όταν αυτός κάνει περιστροφή στη θέση 4 και οι διαιτητές αναγκαστούν να υπενθυμίσουν την ομάδα για αυτή της την υποχρέωση, και η όλη διαδικασία προκαλέσει καθυστέρηση στον αγώνα.

2. Οι διαιτητές πρέπει να αποτρέπουν όλες τις ακούσιες ή εκούσιες καθυστερήσεις από τις ομάδες.

Οι περισσότερες περιπτώσεις «καθυστερήσης» για σκούπισμα του γηπέδου προκαλούνται λόγω της ανεπάρκειας των παιδιών που είναι υπεύθυνα για το σκούπισμα του γηπέδου. Οι τοπικοί διοργανωτές πρέπει να προετοιμάζουν τα παιδιά που είναι υπεύθυνα για το σκούπισμα του γηπέδου πολύ πριν από τον αγώνα, ούτως ώστε εάν ενεργούν γρήγορα και μπαίνουν στο γήπεδο **στο τέλος κάθε φάσης**, δεν θα υπάρξει ανάγκη από πλευράς των παιχτών να ζητήσουν οι ίδιοι να σκουπιστεί το γήπεδο. Έτσι θα μειωθεί και ο αριθμός των προειδοποιήσεων και ποινών καθυστέρησης. Κατά τη διάρκεια του αγώνα, κυρίως ο 1^{ος} Διαιτητής, πρέπει να είναι ενεργός στο να καθοδηγεί τα παιδιά που είναι υπεύθυνα για το σκούπισμα του γηπέδου, χωρίς να δέχεται αιτήματα από πλευράς των παιχτών. Παρόλ' αυτά είναι αποδεκτό κάποιος παίχτης να υποδείξει το σημείο που χρειάζεται σκούπισμα, είναι όμως ευθύνη του 1^{ου} διαιτητή να αποφασίσει κατά πόσον κάποιο αίτημα για σκούπισμα του γηπέδου πρέπει να θεωρηθεί σαν πρόθεση του παίχτη να καθυστερήσει τον αγώνα και συνεπώς να τιμωρηθεί με κύρωση καθυστέρησης.

3. Σκούπισμα του γηπέδου

3.1 Μόνο τέσσερις (4) γρήγοροι καθαριστές, εξοπλισμένοι με 2 απορροφητικές πετσέτες ο καθένας, και που θα είναι τοποθετημένοι 2 σε κάθε γήπεδο, θα είναι υπεύθυνοι για να διατηρούν το γήπεδο καθαρό και να σκουπίζουν πιθανά βρεγμένα σημεία.

Δύο (2) γρήγοροι καθαριστές, που θα κάθονται σε κάθε πλευρά του τραπέζιου του σημειωτή, θα έχουν την ευθύνη της μπροστινής ζώνης του γηπέδου.

Οι άλλοι δύο (2) γρήγοροι καθαριστές θα κάθονται σε σημείο που προβλέπεται από το court layout και θα έχουν την ευθύνη της πίσω ζώνης.

Αμέσως μετά το γρήγορο σκούπισμα, οι καθαριστές πρέπει να επιστρέψουν στις θέσεις τους.

3.2 Οι διαιτητές δεν εμπλέκονται στις ενέργειες των καθαριστών. Παρόλ' αυτά, έχουν την εξουσία να ρυθμίζουν τις ενέργειες των καθαριστών, μόνο στην περίπτωση που ο αγώνας επηρεάζεται από τους καθαριστές ή αν αυτοί δεν εκτελούν σωστά τα καθήκοντά τους.

3.3 Στην περίπτωση που υπάρχει ένα επικίνδυνο βρεγμένο σημείο στο δάπεδο, οι παίχτες έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τους καθαριστές να το σκουπίσουν. Παρόλ' αυτά, το να καλέσουν τους καθαριστές χωρίς λόγο θα πρέπει να θεωρηθεί σαν εσκεμμένη καθυστέρηση και να τιμωρηθεί.

Εάν μια ομάδα εμποδίσει τη συνέχιση του παιχνιδιού μετά από τάιμ-άουτ με την πρόφαση ότι υπάρχει βρεγμένο σημείο στο δάπεδο μπροστά από τον πάγκο της ομάδας, ο 1^{ος} διαιτητής μπορεί να δώσει κύρωση καθυστέρησης.

Οι πετσέτες των γρήγορων καθαριστών δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να καθαρίσουν τέτοια βρεγμένα σημεία καθώς το υγρό από τα ιστονικά ποτά μπορεί να περιέχει αλάτι ή ζάχαρη, τα οποία μπορεί να μεταφερθούν στην αγωνιστική επιφάνεια. Θα πρέπει αντί αυτού να χρησιμοποιούνται χαρτοπετσέτες.

3.4 Σε περίπτωση που οι παίχτες, με δικό τους ρίσκο, σκουπίζουν το δάπεδο με τις δικές τους μικρές πετσέτες, ο 1^{ος} διαιτητής δεν θα περιμένει μέχρι να τελειώσουν το σκούπισμα και οι παίχτες να πάρουν τις θέσεις τους. Εάν δεν βρίσκονται στις σωστές θέσεις τη στιγμή της εκτέλεσης του σέρβις, ο αντίστοιχος διαιτητής θα σφυρίζει τις λάθος θέσεις. Επαναλαμβάνουμε ότι η ομαλή (smooth) διαιτησία και η ενεργή ερμηνεία είναι ο σωστός τρόπος για να κρίνουμε αυτές τις περιπτώσεις.

Κανονισμός 18 – Χρόνος ανάμεσα στα σετς και αλλαγές γηπέδων

1. Ανάμεσα στα σετς, μπάλες εκτός από τις μπάλες του αγώνα, μπορούν να χρησιμοποιούνται για προθέρμανση στην ελεύθερη ζώνη.
2. Ανάμεσα στα σετς και οι πέντε μπάλες του αγώνα παραμένουν με τους επαναφορείς μπάλας. Δεν έχουν το δικαίωμα να τις δώσουν στους παίχτες για προθέρμανση. Πριν από το καθοριστικό σετ, ο 2^{ος} διαιτητής δίνει την μπάλα στον παίχτη που θα σερβίρει πρώτος στο σετ. Κατά τη διάρκεια των τάιμ-άουτς και των αλλαγών και κατά τη διάρκεια της αλλαγής γηπέδων στο καθοριστικό σετ στον 8^ο πόντο, ο 2^{ος} διαιτητής δεν παίρνει την μπάλα. Η μπάλα μένει με τους επαναφορείς μπάλας.

Κανονισμός 19 – Ο παίχτης Λίμπερο

1. Στην περίπτωση που μια ομάδα έχει 2 Λίμπερο, ο ενεργός Λίμπερο πρέπει να καταγράφεται στην πρώτη από τις 2 ειδικές γραμμές που προβλέπονται για τους Λίμπερο προτού ο προπονητής υπογράψει το φύλλο αγώνα.
2. Οι συνέπειες μιας αντικανονικής αντικατάστασης Λίμπερο πρέπει να θεωρούνται με τον ίδιο τρόπο όπως και μιας αντικανονικής αλλαγής.
3. Σε περίπτωση τραυματισμού του ενεργού Λίμπερο και αν δεν υπάρχει 2ος Λίμπερο στη σύνθεση της ομάδας ή αν ο άλλος Λίμπερο δεν είναι διαθέσιμος (τραυματιστεί ή αποβληθεί), ο προπονητής έχει το δικαίωμα να επαναπροσδιορίσει σαν νέο Λίμπερο, έναν από τους παίχτες (εκτός από τον παίχτη που αντικατέστησε ο Λίμπερο) που δεν βρίσκονται στο γήπεδο τη στιγμή του επαναπροσδιορισμού.
Η διαδικασία αυτή θα είναι όμοια με τη διαδικασία της αντικατάστασης, εάν ο επαναπροσδιορισμός γίνει αμέσως μετά τον τραυματισμό, ή όμοια με τη

διαδικασία αλλαγής εάν ο επαναπροσδιορισμός γίνει αργότερα στον αγώνα. Αυτό πρέπει να γίνει χωρίς πολλές τυπικότητες, καθώς ο προπονητής/αρχηγός του αγώνα πρακτικά επιβεβαιώνει την απόφασή του αναφέροντάς την στο σώμα των διαιτητών.

4. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διαφορά ανάμεσα στην κατ' εξαίρεση αλλαγή ενός τραυματισμένου παίχτη και στον επαναπροσδιορισμό ενός τραυματισμένου Λίμπερο.

Στην περίπτωση που κάποιος κανονικός παίχτης τραυματίζεται, και δεν υπάρχει η δυνατότητα κανονικής αλλαγής, κάθε παίχτης που δεν βρίσκεται στο γήπεδο **τη στιγμή του τραυματισμού** (εκτός από τον Λίμπερο και τον παίχτη που αντικαταστάθηκε από τον Λίμπερο) *μπορεί να γίνει αλλαγή* με τον τραυματισμένο παίχτη.

Το πιο πάνω είναι σε σχέση με τον επαναπροσδιορισμό νέου Λίμπερο όπου *οποιοσδήποτε παίχτης που δεν βρίσκεται στο γήπεδο τη στιγμή του επαναπροσδιορισμού* (εκτός από τον παίχτη που ο ενεργός Λίμπερο αντικατέστησε ή τον αρχικό ενεργό Λίμπερο που προηγουμένως δηλώθηκε ανίκανος να συνεχίσει να αγωνίζεται) *μπορεί να γίνει ο νέος Λίμπερο!* Καλό είναι να έχουμε υπόψιν μας ότι ο επαναπροσδιορισμός νέου Λίμπερο είναι μια επιλογή την οποία ο προπονητής μπορεί να χρησιμοποιήσει ή να επιλέξει να μην χρησιμοποιήσει.

5. Για να αντιληφθούν καλύτερα το νόημα του Κανονισμού 19.3.2, οι διαιτητές πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη σημασία στη διαφορά ανάμεσα στη διατύπωση του Κανονισμού 25.2.2.2, ο οποίος καθορίζει ότι ο σημειωτής πρέπει να υποδεικνύει κάθε σφάλμα στη σειρά του σέρβις αμέσως μετά την εκτέλεση του σέρβις και του Κανονισμού 26.2.2.2 που αναφέρει ότι ο βοηθός σημειωτής πρέπει να ενημερώνει τους διαιτητές για κάθε σφάλμα που αφορά στις αντικαταστάσεις του Λίμπερο, χωρίς να αναφέρει “μετά την εκτέλεση του σέρβις”. Αυτό σημαίνει ότι ο βοηθός σημειωτής πρέπει να ενημερώνει τους διαιτητές αναφορικά με λανθασμένες αντικαταστάσεις του Λίμπερο αμέσως μόλις αυτές συμβούν και ο Κανονισμός 7.7.2 πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις όπου ο βοηθός σημειωτής παραλείψει να ενημερώσει τους διαιτητές και ένας πόντος (ή περισσότεροι) έχουν παιχτεί.
6. Οι διαιτητές πρέπει να μπορούν να ξεχωρίζουν ανάμεσα στις εξής 2 περιπτώσεις: Όταν μια ομάδα έχει μόνο ένα διαθέσιμο Λίμπερο και αυτός **καταστεί** ανίκανος να συνεχίσει να αγωνίζεται (τραυματιστεί, αρρωστήσει, αποβληθεί ή αποκλειστεί) ή όταν αυτός **δηλωθεί** ανίκανος να συνεχίσει να αγωνίζεται. Στην πρώτη περίπτωση το γεγονός ότι ο Λίμπερο δεν θα συνεχίσει να αγωνίζεται είναι ανεξάρτητο από τη βούληση της ομάδας. Ενώ στη δεύτερη περίπτωση αποτελεί απόφαση της ομάδας (του προπονητή ή στην απουσία του, του αρχηγού αγώνα) ότι ο Λίμπερο δεν θα συνεχίσει να αγωνίζεται. Εάν ο Λίμπερο **καταστεί** ανίκανος να συνεχίσει να αγωνίζεται και στη διακοπή του αγώνα θα γίνει επαναπροσδιορισμός νέου Λίμπερο, ο τελευταίος μπορεί να αντικαταστήσει τον αρχικό Λίμπερο αμέσως και κατευθείαν στον γήπεδο. Όμως όταν ο Λίμπερο που βρίσκεται στο γήπεδο δηλωθεί ανίκανος να συνεχίσει να αγωνίζεται, πρώτα ο παίχτης που αντικατέστησε τον Λίμπερο πρέπει να μπει στο γήπεδο, να περάσει μια ολοκληρωμένη φάση και ακολούθως ο επαναπροσδιορισθείς Λίμπερο έχει το δικαίωμα να αντικαταστήσει οποιονδήποτε παίχτη της πίσω ζώνης.
7. Σε κάποιες περιπτώσεις η ομάδα έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει διαφορετικό(ούς) Λίμπερο σε κάθε αγώνα – σε αυτή την περίπτωση ισχύει ό,τι αναφέρεται στο Εγχειρίδιο της Εκάστοτε Διοργάνωσης.

Κανονισμός 20 – Συμπεριφορά συμμετεχόντων

Κανονισμός 21 – Ανάρμοστη συμπεριφορά και οι κυρώσεις της

1. Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι σύμφωνα με τον Κανονισμό 21.2.1 η συμπεριφορά των συμμετεχόντων πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ευγένεια προς τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου, προς τους διοργανωτές, προς τους συμπαίχτες τους και προς τους θεατές. Εάν η συμπεριφορά του προπονητή (ή κάποιου άλλου μέλους της προπονητικής ομάδας) ξεπεράσει το όρια που τίθενται από τον Κανονισμό 21, ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να επιβάλει τις προβλεπόμενες κυρώσεις χωρίς δισταγμό. Ένας αγώνας πετοσφαίρισης είναι ένα αθλητικό θέαμα από τους παίχτες, και όχι από τα μέλη της προπονητικής ομάδας. Αυτό δεν πρέπει να αγνοείται από τους διαιτητές.

Η Επιτροπή Κανονισμών και η Επιτροπή Διαιτησίας της FIVB έδωσε πολύ αυστηρές οδηγίες για περιπτώσεις όπου ο προπονητής συμπεριφέρεται ή εκδηλώνεται υπερβολικά ή όταν ο προπονητής (ή κάποιο άλλο μέλος της ομάδας) απευθύνεται στο Jury Table ή σε κάποιον άλλο επίσημο της FIVB με δυνατή φωνή ή με επιθετικό ή δυσφημιστικό τρόπο ή με προσβλητικό τρόπο (ακόμη και αν το κάνει απλά για να ελκύσει την προσοχή των θεατών). Σε αυτή την περίπτωση ο 1^{ος} Διαιτητής πρέπει να εφαρμόσει αυστηρά την κλίμακα των κυρώσεων. **Το θέαμα είναι αυτό που πρέπει να προσφέρεται στο γήπεδο και όχι τα περιφερειακά ζητήματα να αποσπούν από τον κύριο σκοπό που είναι η ψυχαγωγία του κοινού με θεαματικές αθλητικές ενέργειες. Ο προπονητής δεν αποτελεί το θέαμα!**

2. Ο Κανονισμός 21.1 αναφέρεται στην «ελάχιστη αγενή συμπεριφορά», η οποία δεν οδηγεί σε κυρώσεις. Αποτελεί καθήκον του 1^{ου} διαιτητή να αποτρέπει τις ομάδες από του να πλησιάζουν στο επίπεδο κυρώσεων. Είναι σημαντικό οι διαιτητές να χρησιμοποιούν την προσωπικότητά τους για να ελέγχουν αυτές τις «ελάχιστες αγενείς συμπεριφορές» για να αποφεύγονται οι κυρώσεις σε κατοπινά στάδια του αγώνα.

3. Πρακτική εφαρμογή κυρώσεων σε μέλη της ομάδας, σύμφωνα με τις αποφάσεις του 1^{ου} διαιτητή:

3.1 Μέλος της ομάδας που βρίσκεται μέσα στο γήπεδο:

Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να σφυρίζει (συνήθως όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, αλλά το συντομότερο δυνατόν εάν το παράπτωμα είναι σοβαρό). Ακολούθως πρέπει να πει στον παίχτη που υπέπεσε στο παράπτωμα να πλησιάσει στην καρέκλα του διαιτητή. Όταν ο παίχτης είναι κοντά στην καρέκλα του διαιτητή, ο 1^{ος} διαιτητής θα του δείξει την/τις προβλεπόμενη/ες κάρτα/ες αναφέροντάς του τον λόγο για τον οποίο τον τιμωρεί.

Ο 2^{ος} διαιτητής αναγνωρίζει αυτή την ενέργεια και αμέσως δίνει οδηγίες στον σημειωτή να καταγράψει την επιβληθείσα κύρωση στο φύλλο αγώνα.

Εάν ο σημειωτής, με βάση το φύλλο αγώνα, αναφέρει ότι η απόφαση του 1^{ου} διαιτητή δεν είναι σύμφωνη με την κλίμακα κυρώσεων, πρέπει αμέσως να ενημερώσει τον 1^η διαιτητή μέσω της ασύρματης επικοινωνίας ή τον 2^ο διαιτητή στην περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται η ασύρματη επικοινωνία

3.2 Μέλος της ομάδας που δεν βρίσκεται μέσα στο γήπεδο:

Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει και λέει στον αρχηγό του αγώνα να πλησιάσει στην καρέκλα του. Τον ενημερώνει για την τιμωρία που εφαρμόζει στο συγκεκριμένο μέλος της ομάδας του. Αποτελεί ευθύνη του 1^{ου} διαιτητή να κάνει ξεκάθαρο για όλους, δείχνοντας την/τις προβλεπόμενη/ες κάρτα/ες, ποιο

είναι το μέλος της ομάδας που τιμωρήθηκε και το συγκεκριμένο μέλος της ομάδας πρέπει να δείξει ότι αναγνωρίζει την κύρωση σηκώνοντας το χέρι του.

3.3 Εφαρμογή κυρώσεων ανάμεσα στα σετς:

Στην περίπτωση ποινής, ο 1^{ος} διαιτητής θα δείξει την κόκκινη κάρτα στην αρχή του επόμενου σετ.

Στην περίπτωση αποβολής ή αποκλεισμού ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να καλέσει τον αρχηγό του αγώνα αμέσως για να ενημερώσει τον προπονητή του σχετικά με το είδος της κύρωσης (ούτως ώστε να αποφευχθεί διπλή τιμωρία της ομάδας) και ακολούθως να δείξει επίσημα τις κάρτες στην αρχή του επόμενου σετ.

4. Κατά τη διάρκεια του αγώνα οι διαιτητές πρέπει να είναι προσεκτικοί στον πειθαρχικό τομέα, και να ενεργούν με σταθερότητα όταν εφαρμόζουν κυρώσεις για ανάρμοστη συμπεριφορά σε παίκτες ή άλλα μέλη της ομάδας. Καλό είναι να θυμούνται οι διαιτητές ότι καθήκον τους είναι να αξιολογούν σωστά τις ενέργειες των παιχτών και όχι να κυνηγούν κάθε μικρό ατομικό σφάλμα.

Κανονισμός 22 – Το σώμα των διαιτητών και οι διαδικασίες

1. Για να υποδείξουν στις ομάδες (αλλά και στο κοινό και στους τηλεθεατές) την ακριβή φύση του σφάλματος που σφύριξαν, οι διαιτητές *πρέπει να χρησιμοποιούν την επίσημη χειροσήμανση*. Μόνο αυτές οι χειροσημάνσεις, και όχι άλλες (εθνικές ή προσωπικές χειροσημάνσεις ή τρόποι εκτέλεσης) επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται, εκτός και αν είναι απολύτως απαραίτητο να προσθέσουν κάποια διευκρινιστική χειρονομία ούτως ώστε να γίνουν καλύτερα κατανοητοί από όλους!
2. Λόγω της αύξησης της ταχύτητας του παιχνιδιού μπορεί να παρουσιαστούν κάποια προβλήματα σχετικά με λάθη των διαιτητών. Προς αποτροπή αυτού του ενδεχομένου, το σώμα των διαιτητών πρέπει να συνεργάζεται πολύ στενά. Μετά από κάθε ενέργεια στο παιχνίδι πρέπει να ρίχνουν γρήγορες ματιές μεταξύ τους για να επιβεβαιώνουν τις αποφάσεις τους.

Κανονισμός 23 – Ο 1^{ος} διαιτητής

1. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει πάντα να συνεργάζεται με το υπόλοιπο σώμα των διαιτητών (2^{ος} διαιτητής, challenge διαιτητής, σημειωτής, επόπτες γραμμών). Πρέπει να τους επιτρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις εξουσίες τους. Πρέπει να εκτελεί τα ενεργά του καθήκοντα όρθιος.
Π.χ. Αφού σφυρίζει το τέλος μιας φάσης, πρέπει αμέσως να κοιτάζει τα άλλα μέλη του σώματος των διαιτητών (και μόνο τότε να δώσει την τελική του απόφαση με την επίσημη χειροσήμανση):
 - Όταν αποφασίζει κατά πόσον η μπάλα ήταν μέσα ή έξω, πρέπει να είναι ενεργός πριν αποφασίσει. Πρέπει να κοιτάζει τον επόπτη γραμμών που έχει υπό την ευθύνη του τη γραμμή πιο κοντά στην οποία κτύπησε η μπάλα. Αν και ο 1^{ος} διαιτητής δεν είναι επόπτης γραμμών, φυσικά έχει το δικαίωμα, αν κρίνει αναγκαίο, να επιβλέψει, ακόμα και **την υποχρέωση**, εάν είναι αναγκαίο, να αλλάξει την απόφαση των συναδέλφων του.
 - Κατά τη διάρκεια του αγώνα ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει συχνά να κοιτάζει τον 2^ο διαιτητή (εάν είναι δυνατόν μετά από κάθε φάση και πριν από κάθε σφύριγμα για εκτέλεση σέρβις), ο οποίος έχει πρόσωπο προς αυτόν, ούτως ώστε να δει κατά πόσον του υποδεικνύει κάποιο σφάλμα ή όχι (π.χ. 4 κτυπήματα, διπλή μπαλιά κτλ).

2. Το κατά πόσον η μπάλα που κατέληξε «έξω» ακούμπησε προηγουμένως κάποιον παίκτη της αμυνόμενης ομάδας ελέγχεται από τον 2^ο διαιτητή και τους επόπτες γραμμών. Είναι παρόλ' αυτά ο 1^{ος} διαιτητής που παίρνει την τελική απόφαση με τη χειροσήμανσή του, αφού έχει συμβουλευτεί τις υποδείξεις των άλλων μελών του σώματος των διαιτητών.
3. Πρέπει να αφήνει ικανοποιητικό χρόνο στον 2^ο διαιτητή και στον σημειωτή για να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους. Εάν ο 1^{ος} διαιτητής δεν δώσει τον απαραίτητο χρόνο για τον έλεγχο και την καταγραφή των γεγονότων, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να σταματήσει το αγώνα σφυρίζοντας.
4. Ο 1^{ος} διαιτητής μπορεί να αλλάξει κάθε απόφαση των συναδέλφων του, ακόμη και τη δική του. Εάν έχει πάρει μια απόφαση (σφύριξε) και μετά αντιληφθεί ότι οι συνάδελφοι του (2^{ος} διαιτητής, επόπτες γραμμών ή σημειωτής) έχουν, για παράδειγμα, πάρει διαφορετική απόφαση, ο 1^{ος} διαιτητής μπορεί να αποφασίσει για επανάληψη της φάσης.
5. Εάν ο 1^{ος} διαιτητής αντιληφθεί ότι κάποιο άλλο μέλος του σώματος των διαιτητών δεν γνωρίζει τα καθήκοντά του ή δεν ενεργεί με αντικειμενικότητα, πρέπει να τον αντικαταστήσει.
6. Μόνο ο 1^{ος} διαιτητής μπορεί να επιβάλει κυρώσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς ή καθυστέρησης. Εάν μέλη του σώματος των διαιτητών, εκτός από τον 1^ο διαιτητή, παρατηρήσουν κάποια παρατυπία, πρέπει να το υποδείξουν και να πάνε στον 1^ο διαιτητή για να τον ενημερώσουν για τα γεγονότα. Ο 1^{ος} διαιτητής, και μόνο αυτός, επιβάλλει κυρώσεις.

Κανονισμός 24 – Ο 2^{ος} διαιτητής

1. Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να είναι ισάξιος του 1^{ου} διαιτητή καθώς θα κληθεί να αντικαταστήσει τον 1^ο διαιτητή σε περίπτωση απουσίας του ή σε περίπτωση που ο 1^{ος} διαιτητής δεν είναι ικανός να εκτελέσει τα καθήκοντά του.
2. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού κοντά στο φιλέ, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να είναι συγκεντρωμένος να ελέγχει την ενάντια με τους κανονισμούς επαφή ολόκληρου του φιλέ με το να στέκεται στην πλευρά των μπλοκέρ, όλες τις διεισδύσεις πέραν της κεντρικής γραμμής που δεν είναι σύμφωνες με τους κανονισμούς και τις εσφαλμένες αγωνιστικές ενέργειες στην αντένα από την μεριά του.
3. Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγχει προσεκτικά, πριν και κατά τη διάρκεια του αγώνα, κατά πόσον οι παίκτες βρίσκονται στις σωστές θέσεις με το tablet που βρίσκεται στον στυλοβάτη του ή με βάση τα «φύλλα αρχικής παράταξης» των ομάδων. Σε αυτό του το έργο (εάν δεν υπάρχει tablet στον στυλοβάτη του) βοηθείται από τον σημειωτή, ο οποίος μπορεί να του πει ποιος παίκτης βρίσκεται στη θέση 1.
4. Δεν πρέπει, είτε προφορικά είτε χρησιμοποιώντας κινήσεις του σώματός του, να κατευθύνει κάποιον από τους παίκτες στη σωστή του θέση. Σε περίπτωση που υπάρχει κάποια ασυμφωνία ανάμεσα στις θέσεις των παιχτών στο γήπεδο και στο χαρτάκι αρχικής παράταξης, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να καλέσει κοντά του τον αρχηγό αγώνα ή τον προπονητή της ομάδας ούτως ώστε να επιβεβαιώσει τις σωστές θέσεις των παιχτών.
5. Ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να μεριμνά ούτως ώστε η ελεύθερη ζώνη να μην έχει ποτέ εμπόδια που να μπορούν να προκαλέσουν τραυματισμό σε κάποιο μέλος της ομάδας (μπουκάλια νερού, κουτί πρώτων βοηθειών, κτλ).
6. Κατά τη διάρκεια των ΤΟ και των ΤΤΟ (όταν χρησιμοποιούνται) ο 2^{ος} διαιτητής δεν πρέπει να μένει στατικός. Μπορεί να προσαρμόζει τις κινήσεις του ούτως ώστε να γυρίζει:

- Προς τον σημειωτή, για να ελέγξει το έργο του.
 - Προς τον βοηθό σημειωτή, για να πάρει πληροφορίες σχετικά με τις θέσεις των Λίμπερο.
 - Προς τον 1^ο διαιτητή, για να πάρει ή/και να δώσει κάποια πληροφορία εάν είναι αναγκαίο.
 - Προς τις ομάδες, για να εξακριβώσει κατά πόσον ο Λίμπερο ετοιμάζεται να επιχειρήσει μια “κρυφή αντικατάσταση”.
7. Εάν κατά τη διάρκεια του αγώνα ο 2^{ος} διαιτητής παρατηρήσει αντιαθλητικές χειρονομίες ή λέξεις ανάμεσα στους αντίπαλους, με την πρώτη ευκαιρία που η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, θα πρέπει να πει στους παίχτες να διορθώσουν τη συμπεριφορά τους και να ηρεμήσουν. Εάν η κατάσταση συνεχιστεί θα πρέπει να ενημερώσει σχετικά τον 1^ο διαιτητή.

Ο Εφεδρικός διαιτητής

Τα πιο κάτω είναι υπό την ευθύνη του εφεδρικού διαιτητή:

1. Να αντικαταστήσει τον 2^ο διαιτητή σε περίπτωση απουσίας του ή σε περίπτωση που δεν είναι ικανός να εκτελέσει τα καθήκοντά του ή σε περίπτωση που ο 2^{ος} διαιτητής αναλάβει σαν 1^{ος} διαιτητής.
2. Να ελέγχει τις πινακίδες αλλαγών (στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται) πριν από τον αγώνα και ανάμεσα στα σετς.
3. Να ελέγχει τη λειτουργία των tablets πριν και ανάμεσα στα σετς αν παρουσιαστεί πρόβλημα.
4. Να βοηθά τον 2^ο διαιτητή να διατηρεί την ελεύθερη ζώνη και τις περιοχές ποινών απαλλαγμένες από εμπόδια.
5. Να ελέγχει τους αναπληρωματικούς παίχτες στην περιοχή προθέρμανσης και στον πάγκο καθώς και όποια μέλη των ομάδων στέλνονται στην περιοχή ποινής (εάν υπάρχουν).
6. Να φέρει στον 2^ο διαιτητή 4 μπάλες αγώνα, αμέσως μετά την παρουσίαση των αρχικών παιχτών.
7. Να δώσει στον 2^ο διαιτητή μια μπάλα αγώνα όταν αυτός ολοκληρώσει τον έλεγχο των θέσεων των παιχτών.
8. Να βοηθά τον 2^ο διαιτητή να καθοδηγεί το έργο των καθαριστών.

Ο Challenge διαιτητής και η Νέα Τεχνολογία

Οι τεχνολογικές καινοτομίες παρουσιάζονται με μεγάλη ταχύτητα σε σχέση με το μοντέρνο μας άθλημα. Σε πολλές διοργανώσεις της FIVB η χρήση του Tablet είναι υποχρεωτική, όπως είναι και η χρήση του ηλεκτρονικού φύλλου αγώνα και των ακουστικών / μικροφώνων για ασύρματη επικοινωνία. Ο Διεθνής Διαιτητής της FIVB πρέπει να γνωρίζει πώς να τα χρησιμοποιεί. Οι λεπτομέρειες σχετικά με τη χρήση τους, και πιο συγκεκριμένα πώς σχετίζονται με τη διαδικασία Challenge / διαδικασία αλλαγής βρίσκονται στα εγχειρίδια των συγκεκριμένων διοργανώσεων.

Μετά από πρόσφατη απόφαση της FIVB οι Challenge διαιτητές που συμμετέχουν σε κορυφαίες διοργανώσεις της FIVB ορίζονται από το ειδικό προσωπικό των Challenge διαιτητών. Τα καθήκοντα που τους ανατίθενται κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης είναι αποκλειστικά αυτά του Challenge διαιτητή. Συνεπώς, οι διαιτητές ορίζονται μόνο σαν 1^{οι} και 2^{οι} διαιτητές.

Οι συγκεκριμένες συστάσεις πρέπει να εφαρμόζονται από τον Challenge διαιτητή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας Challenge:

1. Όλοι οι Διεθνείς διαιτητές της FIVB που ορίζονται σε διοργανώσεις της FIVB πρέπει να διαβάσουν προσεκτικά τους κανονισμούς του Challenge που έχουν εγκριθεί για τις συγκεκριμένες διοργανώσεις και να συμμορφώνονται αυστηρά με αυτούς.
2. Ο Challenge διαιτητής θα φορά την επίσημη στολή του Διεθνή Διαιτητή όταν εκτελεί τα καθήκοντά του.
3. Κατά τη διάρκεια της **ΑΣΥΡΜΑΤΗΣ** επικοινωνίας ανάμεσα στους διαιτητές είναι επιβεβλημένο να χρησιμοποιούμε απλές προτάσεις με τη σωστή ορολογία της πετοσφαίρισης στα Αγγλικά για να υποδείξουμε τη φύση του αιτούμενου Challenge. Π.χ. «μπάλα μέσα ή έξω», «επαφή με το φιλέ», «επαφή με την αντένα», «σφάλμα στο πάτημα στο σέρβις», «σφάλμα στο πάτημα της γραμμής επίθεσης», «επαφή στο μπλοκ», «διείσδυση πέραν από την κεντρική γραμμή» κτλ. Εισηγούμαστε τη συγκεκριμένη σειρά ερωτήσεων προς τον Challenge διαιτητή για να αρχίσει τη διαδικασία Challenge: **Ποιος – Τι – Πότε**. Για παράδειγμα: **«Challenge από την ομάδα της Ιταλίας – επαφή στο φιλέ – στο μέσο της φάσης»**.
4. Τα Challenges του τύπου μπάλα «μέσα» ή «έξω» θα αξιολογούνται σε ένα Challenge team monitor μέσω ενός αυτόματου συστήματος ανίχνευσης. Η απόφαση θα επαφίεται αποκλειστικά στην τεχνολογία.
5. Εάν κάποιος διαιτητής σφύριξε ένα σφάλμα (εκτός από «μέσα ή έξω») που στη συνέχεια έτυχε αιτήματος Challenge και αποδείχτηκε ότι ήταν λανθασμένη **ΑΠΟΦΑΣΗ**, τότε θα δίνεται επανάληψη λόγω του λάθους του διαιτητή. Για παράδειγμα: ο 1^{ος} διαιτητής σφύριξε «4 κτυπήματα» ή «διπλή μπαλιά» αφού η μπάλα μετά από καρφί παίχτη ακούμπησε στο πάνω μέρος του φιλέ και επέστρεψε πίσω στην ίδια ομάδα, παίχτης της οποίας την ακούμπησε. Ο 1^{ος} διαιτητής δεν αντιλήφθηκε την επαφή στο μπλοκ, αλλά μετά από το Challenge στο «μπλοκ» φάνηκε καθαρά ότι υπήρξε επαφή της μπάλας με τον μπλοκέρ. Σε αυτή την περίπτωση ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να δώσει επανάληψη της φάσης.
6. Ο Challenge διαιτητής μπορεί να παίρνει συμβουλές από τον χειριστή του Challenge, ειδικότερα εφόσον χρησιμοποιείται το σύστημα Hawk-eye σχετικά με τις κάμερες και με την καλύτερη θέση για την αξιολόγηση γιατί παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στη διαδικασία του Challenge και η εμπειρία τους μπορεί να βοηθήσει να μην χάνουμε χρόνο κατά τη διαδικασία που θα πρέπει να ξαναδούμε τη φάση. Σε καμία περίπτωση το συμπέρασμα του Challenge διαιτητή δεν πρέπει να γίνεται στη βάση «εικασίας» ή «υπόθεσης» ή «πρόβλεψης». Μόνο όταν ο Challenge διαιτητής είναι απολύτως σίγουρος, με βάση την οπτική εικόνα, σε ό,τι αφορά στην κατάσταση που έχει ενώπιόν του, τότε πρέπει να ανακοινώνει την απόφασή του. Εφόσον υπάρχει κάποια αμφιβολία, θα ισχύει η ήδη ληφθείσα απόφαση του διαιτητή.
7. Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς για το Challenge, challenges για αγωνιστικές ενέργειες από το menu των επιτρεπόμενων challenges μπορούν να ζητηθούν ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της φάσης. Ο Challenge διαιτητής πρέπει να δώσει ξεκάθαρες οδηγίες στον τεχνικό χειριστή της διαδικασίας Challenge για το πώς θα απομονώσει τη συγκεκριμένη στιγμή. Εάν κατά τη διαδικασία ανασκόπησης της φάσης γίνει αντιληπτό κάποιο άλλο σφάλμα (που έλαβε χώρα πριν από το στιγμιότυπο που έγινε Challenged), τότε αυτό το πρώτο σφάλμα πρέπει να ανακοινωθεί από τον Challenge διαιτητή ότι κρίνει τον πόντο.

8. Ο Challenge διαιτητής συμβουλεύει τον 1^ο διαιτητή σε σχέση με τη φύση του σφάλματος. Παρόλ' αυτά, είναι ο 1^{ος} διαιτητής που πρέπει να πάρει την τελική απόφαση με βάση τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του. Δεν θα συμβουλευάμε, παρόλ' αυτά τον 1^ο διαιτητή να αλλάξει την αξιολόγηση του Challenge διαιτητή σε σχέση με σφάλματα στο πάτημα της τελικής γραμμής κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του σέρβις, ούτε και στο πάτημα της επιθετικής γραμμής από παίχτη της πίσω ζώνης στην περίπτωση επιθετικού κτυπήματος.
9. Στην περίπτωση που κάποιο σφάλμα λάβει χώρα ξεκάθαρα αφού η μπάλα τεθεί εκτός παιδιάς, αλλά παρόλ' αυτά υπάρξει Challenge εκ μέρους του προπονητή, πρέπει να ενημερώνονται σχετικά και οι δύο διαιτητές και το αντίστοιχο στιγμιότυπο να προβάλλεται στην οθόνη.

Κανονισμός 25 – Ο σημειωτής

1. Το έργο του σημειωτή είναι πολύ σημαντικό, ειδικότερα κατά τη διάρκεια διεθνών αγώνων, όπου τα μέλη του σώματος των διαιτητών και των ομάδων είναι από διαφορετικές χώρες. Όλοι οι διεθνείς διαιτητές της FIVB πρέπει να γνωρίζουν πως συμπληρώνεται το φύλλο αγώνα και, αν παραστεί ανάγκη, να είναι ικανοί να αναλάβουν τα καθήκοντα του σημειωτή.
2. Ο σημειωτής:
 - 2.1 Εάν δεν χρησιμοποιούνται tablets, πρέπει να ελέγχει – αφού παραλάβει τα φύλλα αρχικής παράταξης και πριν την έναρξη κάθε σετ – ότι οι αριθμοί που αναγράφονται στα φύλλα αρχικής παράταξης βρίσκονται στη λίστα της ομάδας για το φύλλο αγώνα (εάν όχι, πρέπει να το αναφέρει στον 2^ο διαιτητή).
 - 2.2 Αναφέρει στον 2^ο διαιτητή το 2^ο ΤΟ και την 5^η και 6^η αλλαγή κάθε ομάδας (ο οποίος με τη σειρά του ενημερώνει τον 1^ο διαιτητή και τον προπονητή). Αυτό ισχύει ακόμη και στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται tablets στους πάγκους των ομάδων και στους στυλοβάτες.
 - 2.3 Πρέπει να συνεργάζεται, με μεγάλη προσοχή, κατά τη διαδικασία αλλαγής:
 - 2.3.1 Εκτός και αν ο σημειωτής υποδείξει ότι η αλλαγή δεν επιτρέπεται, ο 2^{ος} διαιτητής μπορεί να ενισχύσει τη διαδικασία αλλαγής των παιχτών σταυρώνοντας τα χέρια του, αλλά μόνο όταν αυτό είναι αναγκαίο, για να επιταχύνει τη διαδικασία.
 - 2.3.2 Τη στιγμή που ο 2^{ος} διαιτητής πάρει τη θέση του μετά την ολοκλήρωση της αλλαγής, ο σημειωτής πρέπει να συγκεντρωθεί για να ελέγξει κατά πόσον ο παίχτης που εκτελεί το σέρβις είναι ο σωστός σύμφωνα με τη σειρά περιστροφής της ομάδας του. Εάν όχι, τότε πρέπει να είναι έτοιμος να διακόψει το παιχνίδι πατώντας την κόρνα, αμέσως μετά από την εκτέλεση του σέρβις.
 - 2.3.3 Ο σημειωτής πρέπει να βλέπει τον αναπληρωματικό παίχτη στη ζώνη αλλαγών και να συγκρίνει τον αριθμό στη φανέλα του με τον αριθμό του οποίου την πληροφορία έλαβε στο ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα. Εάν διαπιστώσει ότι η αλλαγή δεν είναι σύμφωνη με τους κανονισμούς, πρέπει αμέσως να πατήσει την κόρνα, να σηκώσει ένα χέρι και κουνώντας το να πει: «το αίτημα για αλλαγή δεν είναι σύμφωνο με τους κανονισμούς». Σε αυτή την περίπτωση ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να πάει στο τραπέζι του σημειωτή και να ελέγξει, με βάση το φύλλο αγώνα, την εγκυρότητα του αιτήματος. Εάν επιβεβαιωθεί η απόφαση του σημειωτή, το αίτημα πρέπει να απορριφθεί από τον 2^ο διαιτητή. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να τιμωρήσει την ομάδα σφυρίζοντας «καθυστέρηση».

2.3.4 Στην περίπτωση που μια ομάδα πραγματοποιήσει αίτημα για περισσότερες από μια αλλαγές, η διαδικασία αλλαγών πρέπει να γίνει μία προς μία, ούτως ώστε ο σημειωτής να έχει τον χρόνο να καταγράψει κάθε αλλαγή διαδοχικά, πατώντας το κουμπί «ACCEPT».

Ο σημειωτής πρέπει να ακολουθήσει την ίδια διαδικασία για κάθε αλλαγή.

2.3.5 Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται Tablet στη διαδικασία αλλαγών, με επιπλέον τεχνολογικό εξοπλισμό, ο σημειωτής θα πρέπει να παρακολουθεί το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα και να βεβαιώνεται ότι οι πληροφορίες που λαμβάνει αντικατοπτρίζουν αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα στην πλάγια γραμμή. Στην περίπτωση όπου υπάρχει ασυμφωνία ανάμεσα στον παίχτη που εισέρχεται στη ζώνη αλλαγών και στον αριθμό που στάλθηκε μέσω του tablet, θα πρέπει να θεωρήσει ότι ο σωστός αριθμός είναι του παίχτη που μπήκε στη ζώνη αλλαγών, να κάνει τη διόρθωση ηλεκτρονικά και να αποδεχτεί χειροκίνητα την αλλαγή. Σε αυτές τις περιπτώσεις ενθαρρύνεται η λεκτική επικοινωνία ανάμεσα στον σημειωτή και τον διαιτητή, καθώς ο 2^{ος} διαιτητής θα πρέπει να επιτρέψει λίγο περισσότερο χρόνο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Καθώς η διαδικασία αλλαγής μπορεί να συμπίπτει με μια αντικατάσταση Λίμπερο, σε αυτή την περίπτωση πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί.

Τώρα, ο σημειωτής απλά ενημερώνει τους διαιτητές μέσω του ασύρματου συστήματος λέγοντας «**Scorer ready**» και ο 2^{ος} διαιτητής μπορεί απλά να πει «OK» στον 1^ο διαιτητή. Εάν το σύστημα ασύρματης επικοινωνίας δεν λειτουργεί κανονικά ή λόγω αυξημένου θορύβου δεν ακούγεται καθαρά, ο σημειωτής είναι υποχρεωμένος να κάνει τη χειροσήμανση OK με τα 2 χέρια.

2.4 Πρέπει να καταγράφει κυρώσεις στο φύλλο αγώνα μόνο μετά από εντολή του 2^{ου} διαιτητή. Στην περίπτωση διαμαρτυρίας που υποδείχθηκε σύμφωνα με τους κανονισμούς, με την έγκριση του 1^{ου} διαιτητή, την καταγράφει ή επιτρέπει στον αρχηγό της ομάδας να την καταγράψει στο φύλλο αγώνα.

2.5 Πρέπει να καταγράφει μια παρατήρηση στην περίπτωση που κάποιος παίχτης τραυματιστεί και αποχωρήσει από τον αγώνα, είτε με κανονική αλλαγή είτε με κατ' εξαίρεση αλλαγή. Στην παρατήρηση πρέπει να αναφέρονται ο αριθμός του τραυματισμένου παίχτη, το σετ κατά το οποίο συνέβη ο τραυματισμός και το σκορ τη στιγμή του τραυματισμού.

Κανονισμός 26 – Ο βοηθός σημειωτής

1. Ο βοηθός σημειωτής κάθεται κοντά στον σημειωτή. Σε περίπτωση που ο σημειωτής δεν μπορεί να συνεχίσει να εκτελεί τα καθήκοντά του, τον αντικαθιστά.

2. Τα καθήκοντά του είναι:

2.1 Να βοηθά τον σημειωτή να αναγνωρίζει τις αντικαταστάσεις του Λίμπερο.

2.2 Να δίνει την εντολή για την έναρξη και να ελέγχει τον χρόνο των ΤΤΟ (όπου υπάρχουν), να πατά την κόρνα όταν αρχίζει να μετρά η διάρκειά τους και να σηματοδοτεί τη λήξη τους, πάλι πατώντας την κόρνα.

2.3 Να χειρίζεται τον χειροκίνητο πίνακα που βρίσκεται στο τραπέζι του σημειωτή.

2.4 Να ελέγχει ότι ο ηλεκτρονικός πίνακας δείχνει το σωστό αποτέλεσμα και, αν όχι, να το διορθώνει.

2.5 Κατά τη διάρκεια των ΤΟ και των ΤΤΟ (όπου υπάρχουν) να ενημερώνει τον 2^ο διαιτητή για τη θέση των Λίμπερο, χρησιμοποιώντας τη χειροσήμανση «μέσα» και «έξω», αλλά μόνο με ένα χέρι για κάθε ομάδα.

- 2.6 Να προωθεί γραπτώς στον Technical Delegate του αγώνα αμέσως μετά το τέλος κάθε σετ τις πληροφορίες σχετικά με τη διάρκεια του κάθε σετ, όπως και την ώρα έναρξης και λήξης του αγώνα.
- 2.7 Όταν κριθεί αναγκαίο, βοηθά τον σημειωτή πατώντας την κόρνα για να αναγνωρίσει και να ανακοινώσει αιτήματα αλλαγών.
- 2.8 Να βοηθά λεκτικά τον σημειωτή δίνοντάς του πληροφορίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αλλαγής.

Κανονισμός 27 – Οι επόπτες γραμμών

1. Το έργο των εποπτών γραμμών είναι πολύ σημαντικό, ιδιαίτερα σε υψηλού επιπέδου διεθνείς αγώνες.
2. Σε διοργανώσεις της FIVB και σε Παγκόσμιες διοργανώσεις το χρώμα των σημαίων πρέπει να είναι κόκκινο ή κίτρινο.
3. Οι επόπτες γραμμών:
 - 3.1 Πρέπει να είναι παρόντες για τον έλεγχο οιοπνεύματος εν στολή, σε χώρο και χρόνο που θα καθορίζεται από τους Κανονισμούς της Εκάστοτε Διοργάνωσης.
 - 3.2 Εκτός από το ότι πρέπει να υποδεικνύουν την μπάλα «μέσα» ή «έξω» και τα σφάλματα στο σέρβις, θα πρέπει επίσης:
 - 3.2.1 Να υποδεικνύουν όταν η μπάλα ακουμπήσει την αντένα, περάσει από πάνω της ή περάσει έξω από την αντένα μέσα στο αντίπαλο γήπεδο. Ο επόπτης γραμμών **που έχει πρόσωπο στην κατεύθυνση της μπάλας** θα πρέπει να υποδείξει το σφάλμα.
 - 3.2.2 Η υπόδειξη του πρέπει να είναι καθαρή, για να εξασφαλίζει πέραν κάθε αμφιβολίας ότι τον έχει δει ο 1^{ος} διαιτητής
 - 3.3 Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται το σύστημα Challenge με τις κάμερες τοποθετημένες στις προεκτάσεις των γραμμών, οι επόπτες γραμμών **ΥΠΟΧΡΕΟΥΝΤΑΙ** να στέκονται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να μην παρεμποδίζουν το οπτικό πεδίο των καμερών, δηλαδή περίπου 0,2-0,3μ πέραν από τη γραμμή και την προέκτασή της. Στη θέση 4 για παράδειγμα, η σωστή τοποθέτηση είναι 20εκ. μακριά από την τελική γραμμή, ούτως ώστε να δίνεται η δυνατότητα για καλύτερη προβολή της μπάλας καθώς αυτή θα πλησιάζει. Με αυτόν τον τρόπο, η αντίστοιχη κάμερα του Challenge δεν θα εμποδίζεται (Σημείωση: δεν επηρεάζονται όλες οι θέσεις των Εποπτών Γραμμών από τις θέσεις των καμερών).
4. Οι επόπτες γραμμών πρέπει να χαλαρώνουν ανάμεσα στις φάσεις.
5. Οι επόπτες γραμμών πρέπει να εγκαταλείπουν τις θέσεις τους κατά τη διάρκεια των TO & TTO (όπου υπάρχουν) και να πηγαίνουν στις αντίστοιχες γωνίες του αγωνιστικού χώρου, πίσω από τις διαφημιστικές πινακίδες. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό ανάμεσα στα σετς, πρέπει να στέκονται δύο-δύο στο διάστημα ανάμεσα στις διαφημιστικές πινακίδες από την πλευρά που είναι οι πάγκοι των ομάδων.

Κανονισμός 28 – Επίσημες χειροσημάνσεις

1. Οι διαιτητές πρέπει να χρησιμοποιούν μόνο τις επίσημες χειροσημάνσεις. Η χρήση οποιωνδήποτε άλλων χειροσημάνσεων πρέπει να αποφεύγεται, αλλά, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο για να γίνουν κατανοητές από τα μέλη των ομάδων.
Πιο κάτω μπορείτε να δείτε με περισσότερη λεπτομέρεια τη σειρά των χειροσημάνσεων που πρέπει ή δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια ενός αγώνα.
2. **Απόφαση του 1^{ου} Διαιτητή.** Ο 1^{ος} Διαιτητής θα υποδείξει το τέλος της φάσης (ή το σφάλμα) σφυρίζοντας, υποδεικνύοντας την ομάδα που θα σερβίρει στη συνέχεια, τη φύση του σφάλματος και ακολούθως τον παίκτη που υπέπεσε στο σφάλμα (εάν είναι απαραίτητο). Ο 2^{ος} Διαιτητής δεν λαμβάνει μέρος σε αυτή την αλληλουχία των χειροσημάνσεων. Απλά πρέπει να περπατήσει προς την πλευρά της ομάδας η οποία στη συνέχεια θα έχει υποδοχή. Είναι απαραίτητη η επαφή με τα μάτια με τον 1^ο Διαιτητή. Αναμένεται επίσης η βοήθεια προς τον 1^ο Διαιτητή με το τέλος της φάσης στις περιπτώσεις της «επαφής της μπάλας από μπλοκέρ» που δεν είναι ξεκάθαρη ή των «4 κτυπημάτων». Αυτές οι ενέργειες μπορούν να γίνουν προτού ο 2^{ος} Διαιτητής κινηθεί, ούτως ώστε ο 1^{ος} Διαιτητής να έχει πλήρη γνώση των γεγονότων.
3. **Απόφαση του 2^{ου} Διαιτητή.** Η διαδοχή των ενεργειών από τον 2^ο Διαιτητή: σφυρίζει, υποδεικνύει τη φύση του σφάλματος, υποδεικνύει (εάν είναι απαραίτητο) τον παίκτη που υπέπεσε στο σφάλμα, κάνει μια παύση και ακολουθεί τη χειροσήμανση του 1^{ου} Διαιτητή σε σχέση με το ποια ομάδα θα σερβίρει στη συνέχεια.
4. **Αίτημα για τάιμ-άουτ.** Αυτό συνήθως γίνεται από τον 2^ο Διαιτητή (μπορεί όμως να το υποδείξει και ο 1^{ος} Διαιτητής στην περίπτωση που ο 2^{ος} Διαιτητής δεν ακούσει / δει το αίτημα του προπονητή). Ο 1^{ος} Διαιτητής δεν χρειάζεται να το επαναλάβει αυτό.
5. **Επανάληψη της φάσης / διπλό σφάλμα.** Αν και οι δύο Διαιτητές μπορούν να σφυρίξουν και να υποδείξουν με χειροσήμανση την επανάληψη φάσης (π.χ. μπάλα κυλάει στο γήπεδο, τραυματισμός παίκτη κατά τη διάρκεια της φάσης κτλ), συνήθως είναι καθήκον του 1^{ου} Διαιτητή να υποδείξει ποια ομάδα έχει σειρά να σερβίρει. Ο 2^{ος} Διαιτητής θα αντιγράψει μόνο τη χειροσήμανση του 1^{ου} Διαιτητή σε σχέση με το ποια ομάδα έχει σειρά να σερβίρει εάν ο ίδιος σφύριξε για να διακοπεί η φάση.
6. **Και οι 2 Διαιτητές σφυρίζουν ταυτόχρονα για να σταματήσει η φάση αλλά για διαφορετικούς λόγους.** Σε αυτή την περίπτωση ο κάθε διαιτητής θα υποδείξει τη φύση του σφάλματος – αλλά σε αυτή την περίπτωση επειδή ο 1^{ος} Διαιτητής θα πρέπει να αποφασίσει ποια ενέργεια θα ακολουθήσει, ΜΟΝΟ Ο 1^{ος} ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ θα υποδείξει το «διπλό σφάλμα» και ακολούθως την ομάδα που θα σερβίρει.
7. **Παίκτης εκτελεί το σέρβις νωρίς** (πριν από το σφύριγμα για εξουσιοδότηση του σέρβις). Αυτό είναι αποκλειστικά στα καθήκοντα του 1^{ου} Διαιτητή να υποδείξει επανάληψη και την ομάδα που έχει σειρά να σερβίρει.
8. **Τέλος του σετ.** Αυτό γίνεται από τον 1^ο Διαιτητή. Ο 2^{ος} Διαιτητής μπορεί, στην περίπτωση που ο 1^{ος} Διαιτητής δεν πρόσεξε το σκορ, ευγενικά να το υπενθυμίσει στον 1^ο Διαιτητή χρησιμοποιώντας την αντίστοιχη χειροσήμανση. Αυτή η υπόδειξη όμως πρέπει να παραμείνει αποκλειστική ευθύνη του 1^{ου} Διαιτητή.
9. Όταν ο 2^{ος} διαιτητής σφυρίζει ένα σφάλμα, πρέπει να είναι προσεκτικός ούτως ώστε να δείξει τη χειροσήμανση στην πλευρά όπου διαπράχθηκε το σφάλμα.

10. Οι διαιτητές πρέπει να σφυρίζουν γρήγορα και με σιγουριά για να υποδείξουν τα σφάλματα, λαμβάνοντας υπόψιν τα ακόλουθα 2 σημεία:
 - 10.1 Ο διαιτητής δεν πρέπει να σφυρίζει ένα σφάλμα κατόπιν παρότρυνσης του κοινού ή των παιχτών.
 - 10.2 Έχοντας πλήρη επίγνωση κάποιου λάθους, ο διαιτητής οφείλει να το διορθώσει (είτε είναι δικό του το λάθος είτε κάποιου άλλου μέλους του σώματος των διαιτητών) με την προϋπόθεση ότι θα το κάνει αμέσως.
11. Οι διαιτητές και οι επόπτες γραμμών πρέπει να είναι προσεκτικοί σε ό,τι αφορά στη σωστή εφαρμογή και χρήση της χειροσήμανσης/υπόδειξης με τη σημαία του «έξω»:
 - 11.1 Για όλες τις μπαλιές που καταλήγουν «κατ' ευθείαν έξω» μετά από επίθεση ή από μπλοκ του αντίπαλου πρέπει να χρησιμοποιείται η χειροσήμανση/υπόδειξη με τη σημαία «μπάλα έξω».
 - 11.2 Όταν η μπάλα μετά από επιθετικό κτύπημα διασχίσει το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ και ακουμπήσει το δάπεδο έξω από το γήπεδο, αλλά κάποιος μπλοκέρ ή άλλος παίχτης της αμυνόμενης ομάδας την ακουμπήσει, τα μέλη του σώματος των διαιτητών πρέπει να δείξουν τη χειροσήμανση/υπόδειξη με τη σημαία «άγγιγμα μπάλας».
 - 11.3 Όταν η μπάλα, μετά που μια ομάδα εκτέλεσε 1, 2 ή 3 κτυπήματα, καταλήξει έξω (π.χ. ακουμπήσει το δάπεδο έξω από το γήπεδο, την οροφή του γηπέδου ή κάποιο άτομο που δεν αγωνίζεται, τις διαφημιστικές πινακίδες κτλ) στη δική της πλευρά, η σωστή χειροσήμανση/υπόδειξη με τη σημαία είναι «άγγιγμα μπάλας».
 - 11.4 Όταν μετά από επιθετικό κτύπημα η μπάλα κτυπηθεί στο πάνω μέρος του φιλέ και μετά καταλήξει «έξω» από την πλευρά της επιτιθέμενης ομάδας, χωρίς να ακουμπήσει το μπλοκ των αντιπάλων, η σωστή χειροσήμανση είναι «έξω». Αμέσως μετά όμως πρέπει να υποδείξουμε τον παίχτη που πραγματοποίησε την επίθεση (ούτως ώστε όλοι να αντιληφθούν ότι οι μπλοκέρ δεν ακούμπησαν την μπάλα). Εάν, στην ίδια περίπτωση, η μπάλα ακουμπήσει στο μπλοκ και μετά καταλήξει έξω από την πλευρά των επιτιθέμενων, η χειροσήμανση είναι «μπάλα έξω» και ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να υποδείξει τον/τους μπλοκέρ.
 - 11.5 Εάν η μπάλα μετά από καρφί βγει έξω από την πλευρά των αντιπάλων επειδή κτύπησε ή ακούμπησε τον προπονητή μέσα στην ελεύθερη ζώνη ή κάποιο άλλο άτομο εκτός αγώνα η χειροσήμανση / υπόδειξη με τη σημαία είναι «έξω».
12. Όταν επιθετικό κτύπημα ολοκληρωθεί ψηλότερα από το φιλέ μετά από πάσα με δάκτυλα του Λίμπερο που βρίσκεται στη δική του ζώνη επίθεσης, ο διαιτητής πρέπει να χρησιμοποιήσει τη χειροσήμανση #21 (σφάλμα στο επιθετικό κτύπημα) και να υποδείξει τον Λίμπερο.
13. Οι υποδείξεις των εποπτών γραμμών είναι επίσης πολύ σημαντικές από την πλευρά των συμμετεχόντων και του κοινού. Ο 1^{ος} διαιτητής πρέπει να ελέγχει τις υποδείξεις των εποπτών γραμμών, και αν αυτές δεν εκτελούνται σωστά, να τις διορθώνει.

Σε διεθνείς αγώνες υψηλού επιπέδου, όπου η ταχύτητα των επιθέσεων μπορεί να φτάσει τα 100-120Km/h, είναι πολύ σημαντικό οι επόπτες γραμμών να είναι συγκεντρωμένοι στην κίνηση της μπάλας, ειδικά σε επιθετικά κτυπήματα που ακουμπούν στο μπλοκ πριν καταλήξουν έξω.
14. Εάν η μπάλα δεν περάσει το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ μετά το 3^ο κτύπημα της ομάδας, τότε:
 - 14.1 Εάν ο παίχτης που έπαιξε τελευταίος την μπάλα την ακουμπήσει ξανά, η σωστή χειροσήμανση είναι «διπλή μπαλιά».

14.2 Εάν κάποιος άλλος συμπαίχτης του ακουμπήσει την μπάλα, η σωστή χειροσήμανση είναι «4 κτυπήματα».

ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ – ΠΡΙΝ, ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ (βλέπε επίσης το ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΓΩΝΑ)

1. Πριν τον αγώνα

- 1.1 Τα μέλη του σώματος των διαιτητών οφείλουν να είναι παρόντα, φορώντας τη στολή τους, τουλάχιστον 1 ώρα και 15 λεπτά πριν από την προγραμματισμένη ώρα έναρξης κάθε αγώνα.
- 1.2 Ο 1^{ος}, 2^{ος}, ο Challenge διαιτητής και ο εφεδρικός διαιτητής όπως και οι σημειωτές και οι επόπτες γραμμών πρέπει να είναι έτοιμοι να υποβληθούν στον έλεγχο οινοπνεύματος (εφόσον αυτός θα εφαρμοστεί) που διενεργείται από τον γιατρό της διοργάνωσης.
- 1.3 Σε περίπτωση που ο 1^{ος} διαιτητής δεν βρίσκεται στο γήπεδο την προβλεπόμενη ώρα, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει, αφού ζητήσει την εξουσιοδότηση του Referee Coach και / ή του Technical Delegate του αγώνα, να αρχίσει τις διαδικασίες για την έναρξη του αγώνα.
- 1.4 Σε περίπτωση που ο 1^{ος} διαιτητής δεν έρθει στο γήπεδο ή δεν περάσει τον έλεγχο οινοπνεύματος ή αδυνατεί να διαιτητεύσει τον αγώνα για λόγους υγείας, ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να αναλάβει καθήκοντα 1^{ου} διαιτητή και ο εφεδρικός διαιτητής να πάρει τη θέση του 2^{ου} διαιτητή. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει εφεδρικός διαιτητής, η διοργανώτρια αρχή μαζί με τον Technical Delegate της FIVB πρέπει να αποφασίσουν ποιος θα αναλάβει καθήκοντα 2^{ου} διαιτητή.

2. Κατά τη διάρκεια του αγώνα:

- 2.1 Το πρώτο σφάλμα πρέπει να τιμωρείται. Λόγω του ότι ο 1^{ος} και ο 2^{ος} διαιτητής έχουν διαφορετικούς τομείς ευθύνης, είναι πολύ σημαντικό να σφυρίζουν το σφάλμα αμέσως. Με το σφύριγμα ενός από τους διαιτητές, η φάση τελειώνει. Μετά το σφύριγμα του 1^{ου} διαιτητή, ο 2^{ος} διαιτητής δεν έχει πλέον δικαίωμα να σφυρίξει, λόγω του ότι η φάση τελειώνει με το πρώτο σφύριγμα των διαιτητών. Εάν οι 2 διαιτητές σφυρίζουν ο ένας μετά τον άλλον – για διαφορετικά σφάλματα – προκαλούν σύγχυση στους παίκτες, στο κοινό κτλ.

2.2 ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Κατά τη διάρκεια Παγκόσμιων, Επίσημων διοργανώσεων και διοργανώσεων της FIVB, ο τηλεπαρουσιαστής μπορεί να ζητήσει «καθυστέρηση επανάληψης», εφόσον έχουν γίνει οι απαραίτητες διευθετήσεις πάντα με τη σύμφωνη γνώμη της Οργανωτικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ελέγχου της FIVB. Η αναγκαία εγκατάσταση είναι μια ηλεκτρική λάμπα, που βρίσκεται στον στυλοβάτη μπροστά από τον 1^ο διαιτητή, συνδεδεμένη με τον εκπρόσωπο του τηλεπαρουσιαστή, ο οποίος δίνει το σινιάλο για μια μικρή καθυστέρηση, για μια σύντομη επανάληψη της προηγούμενης φάσης, ανάβοντας τη λάμπα. Παρόλ' αυτά, υπάρχουν κάποια εξαιρετικά θεαματικά στιγμιότυπα, τα οποία η τηλεόραση μπορεί να θέλει να επαναλάβει περισσότερες φορές. Συνεπώς συστήνεται όπως οι 1^{οι} Διαιτητές να μην βιάζονται να ξαναρχίσουν τον αγώνα σε αυτές τις περιπτώσεις. Προς αποφυγή τέτοιων περιπτώσεων, όπου ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει για σέρβις αλλά το στιγμιότυπο της επανάληψης της φάσης συνεχίζεται, συστήνεται όπως ο 1^{ος} διαιτητής ελέγχει την κατάσταση στη γιγαντοοθόνη (εάν υπάρχει) που βρίσκεται στην αίθουσα.

2.3 ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΣΕΤΣ

Για κανονικά (3λεπτα) διαστήματα ανάμεσα στο 1^ο και στο 4^ο σετ:

ΟΜΑΔΕΣ: Με την εντολή του 1^{ου} διαιτητή οι ομάδες αλλάζουν γήπεδα σαν μια μονάδα καθώς οι παίκτες περνούν γύρω από τους στυλοβάτες και πηγαίνουν κατ' ευθείαν στον πάγκο της ομάδας τους.

ΣΗΜΕΙΩΤΗΣ: Τη στιγμή που ο διαιτητής σφυρίζει για να τελειώσει η τελευταία φάση του σετ, ο σημειωτής πρέπει να αρχίσει το χρονόμετρο για να χρονομετρήσει το διάστημα μεταξύ των σετς.

2'30 – Ο 2^{ος} διαιτητής σφυρίζει ή ο σημειωτής πατά την κόρνα.

ΟΜΑΔΕΣ: Κατόπιν εντολής του 2^{ου} διαιτητή, οι 6 παίκτες που αναγράφονται στο φύλλο αρχικής παράταξης πηγαίνουν κατ' ευθείαν στο γήπεδο.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2^{ος} διαιτητής θα ελέγξει τις θέσεις των παιχτών και θα δώσει έγκριση στον ενεργό Λίμπερο να μπει στο γήπεδο.

Ο επαναφορέας μπάλας θα δώσει την μπάλα στον παίκτη που θα σερβίρει.

3'00 – Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει εξουσιοδοτώντας την εκτέλεση του σέρβις.

Διάστημα πριν από το καθοριστικό σετ:

ΟΜΑΔΕΣ: Στο τέλος του σετ πριν το καθοριστικό σετ, κατόπιν εντολής του 1^{ου} διαιτητή, οι ομάδες πηγαίνουν κατ' ευθείαν στους πάγκους τους.

ΑΡΧΗΓΟΙ: Πηγαίνουν στο τραπέζι του σημειωτή για την κλήρωση.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Πηγαίνουν στο τραπέζι του σημειωτή για να κάνουν την κλήρωση.

2'30 – Ο 2^{ος} διαιτητής σφυρίζει ή ο σημειωτής πατά την κόρνα.

ΟΜΑΔΕΣ: Κατόπιν εντολής του 2^{ου} διαιτητή, οι 6 παίκτες που αναγράφονται στο φύλλο αρχικής παράταξης πηγαίνουν κατ' ευθείαν στο γήπεδο.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2^{ος} διαιτητής θα ελέγξει τις θέσεις των παιχτών. Ακολουθώντας, θα δώσει έγκριση στον ενεργό Λίμπερο να μπει στο γήπεδο και θα δώσει την μπάλα στον παίκτη που θα σερβίρει.

3'00 – Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει εξουσιοδοτώντας την εκτέλεση του 1^{ου} σέρβις του σετ.

Όταν η ομάδα που προηγείται φτάσει στον 8^ο πόντο:

ΟΜΑΔΕΣ: Στο τέλος της φάσης, με τη χειροσήμανση του 1^{ου} διαιτητή οι 6 παίκτες της κάθε ομάδας αλλάζουν γήπεδα χωρίς καθυστέρηση, περνώντας γύρω από τους στυλοβάτες και πηγαίνουν κατ' ευθείαν στο γήπεδό τους.

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ: Ο 2^{ος} διαιτητής ελέγχει τις θέσεις των ομάδων και βεβαιώνεται ότι έχουν τη σωστή περιστροφή και ότι ο σημειωτής είναι έτοιμος, και τότε κάνει τη χειροσήμανση στον 1^ο διαιτητή, ότι όλα είναι έτοιμα για τη συνέχιση του αγώνα.

Κατά τη διάρκεια των ΤΟ, ΤΤΟ (όπου υπάρχουν) και των διακοπών ανάμεσα στα σετς:

Ο 2^{ος} διαιτητής καλεί τους παίκτες να πάνε κοντά στον πάγκο.

Στην περίπτωση που οι ομάδες είναι έτοιμες να μουν στο γήπεδο πριν από τη λήξη των ΤΟ ή των ΤΤΟ (όπου υπάρχουν), ο 2^{ος} διαιτητής πρέπει να επιτρέψει στους παίκτες να πάρουν τις θέσεις τους και να περιμένουν εκεί μέχρι να ολοκληρωθεί ο χρόνος των 30 ή των 60 δευτερολέπτων. Ακολουθώντας ο 1^{ος} διαιτητής θα σφυρίζει για να εξουσιοδοτήσει την εκτέλεση του σέρβις.

Για το διάστημα της εκτεταμένης διακοπής ανάμεσα στο 2^ο και στο 3^ο σετ, οι ομάδες και οι διαιτητές πρέπει να εγκαταλείψουν την περιοχή ελέγχου και να πάνε στα αποδυτήριά τους. Πρέπει να επιστρέψουν πίσω στην αγωνιστική περιοχή 3 λεπτά πριν από την έναρξη του 3^{ου} σετ.

3. Μετά τον αγώνα

Όπως καθορίζει το πρωτόκολλο της FIVB που περιλαμβάνεται στο αντίστοιχο Εγχειρίδιο, οι 2 διαιτητές στέκονται μπροστά από την καρέκλα του διαιτητή. Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει, οι 2 ομάδες έρχονται κατά μήκος των πλάγιων γραμμών προς τους διαιτητές, κάνουν χειραψία με τους διαιτητές, μετά περπατώντας κατά μήκος του φιλέ κάνουν χειραψία με τους αντίπαλους και επιστρέφουν στους πάγκους τους. Ο 1^{ος} και ο 2^{ος} διαιτητής κινούνται κατά μήκος του φιλέ προς το τραπέζι του σημειωτή, ελέγχουν το φύλλο αγώνα, το υπογράφουν και ευχαριστούν τους σημειωτές και τους επόπτες γραμμών για το έργο τους.

Μετά από αυτά το έργο των διαιτητών δεν έχει ολοκληρωθεί! Πρέπει να ελέγξουν τη συμπεριφορά των ομάδων από πλευράς αθλητοπρέπειας ακόμα και μετά που έχουν σφυρίζει το τέλος του αγώνα! Έως ότου οι ομάδες βρίσκονται στην περιοχή ελέγχου, οι διαιτητές πρέπει να ελέγχουν κάθε αντιαθλητική συμπεριφορά μετά το τέλος του αγώνα, να την αναφέρουν στον Technical Delegate του αγώνα και να την καταγράφουν στο φύλλο αγώνα στον χώρο «Παρατηρήσεις» ή σε ξεχωριστή έκθεση.

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΑΓΩΝΑ

Για το Volleyball Nations League και κάθε άλλη υψηλού επιπέδου διοργάνωση, το πρωτόκολλο αγώνα θα οργανωθεί από μια ειδική **Sports Presentation** team.

Το Αγωνιστικό Πρωτόκολλο μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τη διοργάνωση. Συνεπώς γίνεται έντονη εισήγηση προς τους διαιτητές να τα μελετούν προσεκτικά πριν από κάθε διοργάνωση και να τα ακολουθούν σε όλους τους αγώνες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

• Αφιξη πριν από τη διοργάνωση

Οι διαιτητές πρέπει να φτάσουν στη διοργανώτρια πόλη όπως υποδεικνύεται στον ορισμό τους. Πρέπει να πάρουν τις επίσημες στολές μαζί τους.

• Κλινικές

Θεωρητικές και πρακτικές Κλινικές για Διαιτητές θα πραγματοποιούνται πριν από την έναρξη της διοργάνωσης με τη συμμετοχή διαιτητών, σημειωτών, εποπτών γραμμών, καθαριστών, επαναφορέων μπάλας και εκφωνητών αγώνων.

• Σχόλια περί διαιτησίας

Μια σύντομη ενημέρωση θα λαμβάνει χώρα μετά τον αγώνα στο δωμάτιο των διαιτητών, όπου ο Referee Coach θα δίνει ανατροφοδότηση στους διαιτητές σχετικά με την απόδοσή τους και οι διαιτητές θα πρέπει να κάνουν αυτό-αξιολόγηση σε σχέση με το τι έκαναν καλά και πού θα μπορούσαν να βελτιωθούν. Εάν εγερθεί κάποιο σημαντικό ζήτημα, την επόμενη μέρα μπορεί να πραγματοποιηθεί συνάντηση με τα μέλη της Υποεπιτροπής Διαιτησίας και όλους τους διαιτητές της διοργάνωσης.

Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, εφόσον απαιτείται και εφόσον είναι δυνατόν, μπορεί να χρησιμοποιούνται βίντεο που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια των αγώνων για να αναλυθούν τόσο κάποια λάθη όσο και επιτυχημένες διαιτησίες, με σκοπό τη σταθεροποίηση και την ομοιομορφία της τεχνικής ποιότητας της διαιτησίας σε υψηλό επίπεδο.

• Πληροφορίες για τους ορισμούς

Υπό κανονικές συνθήκες οι ορισμοί θα ανακοινώνονται στον 1^ο, 2^ο, challenge διαιτητή και εφεδρικό διαιτητή:

1) 12 ώρες προηγουμένως ή

2) τη νύχτα πριν από τον αγώνα.

3) Οι πληροφορίες θα γίνονται μέσω ενός αντιγράφου του R3 που θα αποστέλλεται στο WhatsApp Group.

• Συμπεριφορά

Η FIVB έχει εμπιστοσύνη στον κάθε διαιτητή που ορίζει στις διάφορες διοργανώσεις.

Οι διαιτητές που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των αγώνων πρέπει να έχουν υποδειγματική συμπεριφορά κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, από τη στιγμή της άφιξης μέχρι και την αναχώρησή τους από την/τις πόλη/εις που φιλοξενεί/ούν τη διοργάνωση.

Πρέπει να τηρούν αυστηρά το πρόγραμμα όλων των δραστηριοτήτων, όπως το έχει ορίσει η Υποεπιτροπή Διαιτησίας και να διατηρούν την καλή εικόνα των διαιτητών εντός και εκτός των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Η Υποεπιτροπή Διαιτησίας έχει τη δυνατότητα να απαλλάξει από τα καθήκοντά του, ακόμη και να αποκλείσει, αναλόγως του παραπτώματος, οποιοδήποτε μέλος του σώματος των διαιτητών, του οποίου η συμπεριφορά δεν είναι του απαιτούμενου επιπέδου.